Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2026/2280

15.10.2026

UREDBA (EU) 2026/2280 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 7. oktobra 2026

o vzpostavitvi skupnega sistema za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Uniji, ter razveljavitvi Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta, Direktive Sveta 2001/40/ES in Odločbe Sveta 2004/191/ES

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 79(2), točka (c), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([1]),

po posvetovanju z Odborom regij,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ([2]),

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Unija bi morala imeti pri oblikovanju območja svobode, varnosti in pravice skupno politiko vračanja državljanov tretjih držav, ki nimajo pravice do prebivanja v Uniji. Učinkovita politika vračanja je ključni element verodostojnega sistema upravljanja migracij.

(2) Ta uredba vzpostavlja skupni sistem za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v državah članicah (v nadaljnjem besedilu: nezakonito prebivajoči državljani tretjih držav), ki temelji na skupnem postopku za vračanje, učinkovitem sodelovanju s tretjimi državami, obveznostih za nezakonito prebivajoče državljane tretjih držav, naboru orodij za upravljanje učinkovitega vračanja, vključno z ukrepi za spodbujanje vračanja, ter na sodelovanju med državami članicami.

(3) V skladu s členom 72 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ta uredba ne vpliva na izpolnjevanje obveznosti, ki jih imajo države članice glede vzdrževanja javnega reda in miru ter zagotavljanja notranje varnosti.

(4) Da bi prispevali k izvajanju celovitega pristopa iz Uredbe (EU) 2024/1351 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]), bi bilo treba vzpostaviti skupni sistem za učinkovito upravljanje vračanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav. Ta skupni sistem bi moral temeljiti na integriranem oblikovanju politik, da se zagotovita skladnost in učinkovitost dejavnosti in ukrepov, ki jih Unija in njene države članice sprejmejo v okviru svojih pristojnosti.

([1]) UL C, C/2026/33, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/33/oj.
([2]) Stališče Evropskega parlamenta z dne 17. junija 2026 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 1. oktobra 2026.
([3]) Uredba (EU) 2024/1351 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o upravljanju azila in migracij, spremembi uredb (EU) 2021/1147 in (EU) 2021/1060 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 604/2013 (UL L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

(5) Evropski svet dosledno poudarja pomen odločnega ukrepanja na vseh ravneh, da bi olajšali vrnitve iz Unije, povečali njihovo število in jih pospešili. Evropski svet je oktobra leta 2024 pozval Komisijo, naj čim prej predloži nov zakonodajni predlog.

(6) V strateških smernicah za zakonodajno in operativno načrtovanje na območju svobode, varnosti in pravice, ki jih je Svet za pravosodje in notranje zadeve sprejel 12. decembra 2024, je bilo poudarjeno, da je uspešna politika vračanja temeljni steber celovitega in verodostojnega azilnega in migracijskega sistema Unije. V ta namen so strateške smernice pozvale k razvoju in izvajanju odločnejšega in celovitejšega pristopa k vračanju, in sicer s čimprejšnjo nadgradnjo pravnega okvira.

(7) Učinkovita politika vračanja bi morala zagotoviti skladnost s paktom o migracijah in azilu ter prispevati k njegovi celovitosti, pa tudi prispevati k upravljanju nezakonitega priseljevanja v Unijo in preprečevanju nedovoljenega gibanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav med državami članicami ob spoštovanju temeljnih pravic.

(8) Unija in njene države članice si vse bolj prizadevajo za večjo učinkovitost politik vračanja. Kljub tem prizadevanjem pa obstoječi pravni okvir, ki ga sestavljata Direktiva Sveta 2001/40/ES ([4]) in Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([5]), ne ustreza več potrebam migracijske politike Unije in zakonodajnim in operativnim potrebam, zato da se zagotovi učinkovito vračanje. Od sprejetja Direktive 2008/115/ES leta 2008 sta se območje svobode, varnosti in pravice ter migracijska politika Unije znatno spremenila. Pravo Unije na področju migracij je prešlo iz zakonodaje, ki določa minimalne standarde, v zakonodajo, namenjeno približevanju praks držav članic. Komisija si je leta 2018 s predlogom za prenovitev Direktive 2008/115/ES prizadevala za reformo pravil o vračanju. Komisija si je s priporočiloma Komisije (EU) 2017/2338 ([6]) in (EU) 2023/682 ([7]) prizadevala tudi za podporo državam članicam pri uporabi prilagodljivosti iz Direktive 2008/115/ES. Vendar so bile omejitve obsega sedanjega pravnega okvira dosežene.

(9) Vzpostaviti bi bilo treba skupni postopek za učinkovito vračanje, ki bo trden in s katerim bi zagotovili, da se državljani tretjih držav, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop, bivanje ali prebivanje na ozemlju držav članic, brez nepotrebnega odlašanja na human in trajnosten način vrnejo ob polnem spoštovanju temeljnih pravic in mednarodnega prava. Z jasnimi in preglednimi pravili, ki se uporabljajo v vseh državah članicah, bi se zagotovila gotovost za zadevne državljane tretjih držav in pristojne organe. Pomembno je poenostaviti, olajšati in pospešiti postopke vračanja ter zagotoviti, da vračanje ni ovirano, vključno z nedovoljenim gibanjem v druge države članice.

([4]) Direktiva Sveta 2001/40/ES z dne 28. maja 2001 o medsebojnem priznavanju odločb o izgonu državljanov tretjih držav (UL L 149, 2.6.2001, str. 34, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/40/oj).

([5]) Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 348, 24.12.2008, str. 98, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

([6]) Priporočilo Komisije (EU) 2017/2338 z dne 16. novembra 2017 o skupnem „Priročniku o vračanju“, ki ga uporabljajo pristojni organi držav članic pri izvajanju nalog v zvezi z vračanjem (UL L 339, 19.12.2017, str. 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

([7]) Priporočilo Komisije (EU) 2023/682 z dne 16. marca 2023 o vzajemnem priznavanju odločb o vrnitvi in pospešenem vračanju pri izvajanju Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 86, 24.3.2023, str. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj).

(10) Uporaba pravil iz te uredbe ne bi smela vplivati na pravila o dostopu do mednarodne zaščite iz Uredbe (EU) 2024/1348 Evropskega parlamenta in Sveta ([8]). Kadar je ustrezno, se pravila iz te uredbe dopolnjujejo s posebnimi pravili iz Uredbe (EU) 2024/1348, ki povezujejo negativne odločbe o azilu in odločbe o vrnitvi v zvezi z njihovo izdajo in pravnimi sredstvi iz Uredbe (EU) 2024/1348 ter postopek vračanja na meji iz Uredbe (EU) 2024/1349 Evropskega parlamenta in Sveta ([9]).

(11) Ta uredba spoštuje temeljne pravice državljanov tretjih držav in upošteva načela, ki jih priznavata zlasti Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina) in Ženevska konvencija o statusu beguncev z dne 28. julija 1951, kakor je bila dopolnjena z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967 (v nadaljnjem besedilu: Ženevska konvencija). Uporabljati bi jo bilo treba v skladu z Listino, splošnimi načeli prava Unije in ustreznim mednarodnim pravom.

(12) Spoštovati bi bilo treba načelo nevračanja in prepoved kolektivnega izgona iz člena 19 Listine. V skladu z navedenim členom se nikogar ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti tretji državi, v kateri obstaja zanj resna nevarnost, da bo podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

(13) Država članica, na ozemlju katere se odkrije nezakonito prebivajoči državljan tretje države, mora zagotoviti njegovo vrnitev.

(14) Sodišče, ki ga država članica na podlagi nacionalnega prava določi kot pristojno, bi moralo biti odgovorno za pravno sredstvo zoper odločbo o vrnitvi, prepoved vstopa in odločbo, ki odreja odstranitev. Skladnost z zahtevami, ki izhajajo iz načela nevračanja, bi bilo treba preveriti, kadar gradivo iz spisa, s katerim je bilo seznanjeno sodišče, ki je na podlagi nacionalnega prava določeno kot pristojno za pravno sredstvo zoper odločbo o vrnitvi ali odločbo, ki odreja odstranitev, kakor je bila dopolnjena ali pojasnjena v kontradiktornem postopku, kaže na to, da bi lahko bilo načelo nevračanja kršeno.

(15) Brez poseganja v pravico do učinkovitega pravnega sredstva iz člena 47 Listine, ki zagotavlja, da lahko državljan tretje države izpodbija rok za odhod ali odsotnost tega roka v odločbi o vrnitvi, razveljavitev ali preklic roka za zapustitev ne bi smela vplivati na del odločbe o vrnitvi, ki nalaga ali navaja obveznost zapustitve ozemlja držav članic.

(16) V primeru odstranitve bi morali organi, ki so na podlagi nacionalnega prava določeni kot pristojni, spoštovanje načela nevračanja preverjati na podlagi individualne ocene ob upoštevanju vseh ustreznih okoliščin. Zadevni državljan tretje države bi moral čim prej in pred njegovo odstranitvijo predložiti in utemeljiti informacije o svojih osebnih okoliščinah. Moralo bi se biti možno opreti na obstoječo oceno vseh pomembnih okoliščin iz prejšnjih faz postopka ali drugih predhodnih postopkov. Preučiti bi bilo treba vsako pomembno spremembo okoliščin in vse nove elemente, ki dokazujejo tveganje vračanja, tudi da se ugotovi, ali so utemeljeni in se zanje ne šteje, da jih je zadevni državljan tretje države navedel zgolj zato, da bi odložil ali onemogočil odstranitev.

([8]) Uredba (EU) 2024/1348 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi skupnega postopka za mednarodno zaščito v Uniji in razveljavitvi Direktive 2013/32/EU (UL L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

([9]) Uredba (EU) 2024/1349 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi postopka vračanja na meji in spremembi Uredbe (EU) 2021/1148 (UL L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

(17) Države članice lahko državljane tretjih držav, ki navedejo, da bi bilo z odstranitvijo kršeno načelo nevračanja, napotijo na ustrezen postopek, vključno z azilnim postopkom v skladu z Uredbo (EU) 2024/1348. Države članice lahko tudi take državljane tretjih držav napotijo na ustrezen postopek, kadar se njihovi organi, ki so na podlagi nacionalnega prava določeni kot pristojni, seznanijo z ustreznimi navedbami, da bi se z odstranitvijo kršilo načelo nevračanja.

(18) Države članice morajo imeti možnost prožnejšega in bolj ciljno usmerjenega sodelovanja, vključno z novimi dvostranskimi sporazumi ali dogovori, da bi spodbujale učinkovito vračanje v tretje države.

(19) Ko se ugotovi, da državljan tretje države ne izpolnjuje ali ne izpolnjuje več pogojev za vstop, bivanje ali prebivanje na ozemlju držav članic, bi bilo treba hitro izdati odločbo o vrnitvi na podlagi individualne ocene, ob upoštevanju vseh ustreznih dejstev in okoliščin. V odločbi o vrnitvi bi morala biti navedena obveznost državljana tretje države, da zapusti ozemlje držav članic. Ne bi se smelo zahtevati, da se v odločbi o vrnitvi določi država vrnitve. Država vrnitve, ki bi morala biti določena najpozneje pred odstranitvijo, se lahko določi v odločbi o vrnitvi ali kateri koli drugi odločbi, ki odreja odstranitev in ki je ločena od odločbe o vrnitvi. Kadar obstaja ovira za odstranitev, to ne bi smelo preprečevati izdajo odločbe o vrnitvi, vendar bi bilo treba odstranitev odložiti. Kadar je ob izdaji odločbe o določitvi države vrnitve še vedno mogoče, da bo državljan tretje države odstranjen v eno od več držav vrnitve, tudi zaradi dvojnega ali večkratnega državljanstva, se lahko vse take države vrnitve določijo v navedeni odločbi. Pravico do učinkovitega pravnega sredstva iz člena 47 Listine je treba zagotoviti v zvezi z vsemi državami vrnitve, določenimi v odločbi. V vsakem primeru, kadar pristojni organ nadaljuje z odstranitvijo, bi bilo treba državljana tretje države pravočasno pred odstranitvijo obvestiti o državi vrnitve, v katero bo odstranjen.

(20) Ta uredba državam članicam ne bi smela preprečevati, da določijo druge razloge za odlog odstranitve za posebne skupine državljanov tretjih držav na podlagi nacionalnega prava.

(21) Državljani tretjih držav, ki morajo zapustiti ozemlje, bi morali nositi primarno odgovornost za odhod z ozemlja držav članic.

(22) Treba je zagotoviti, da se bistveni elementi odločbe o vrnitvi, ki jo izda država članica, vnesejo v posebni obliki kot evropski nalog za vrnitev, vzpostavljen na podlagi te uredbe, in dajo na voljo v okviru Schengenskega informacijskega sistema skupaj z razpisom ukrepa za vrnitev. Evropski nalog za vrnitev bi moral biti v podporo priznavanju in izvrševanju izvršljivih odločb o vrnitvi in odločb, ki odrejajo odstranitev, ki jih izda druga država članica, kadar se državljan tretje države nedovoljeno preseli v drugo državo članico.

(23) Kadar državljanu tretje države, ki se nahaja na ozemlju države članice, druga država članica izda izvršljivo odločbo o vrnitvi, bi moralo priznavanje in izvrševanje odločb o vrnitvi olajšati in pospešiti postopek vračanja na podlagi okrepljenega sodelovanja in medsebojnega zaupanja med državami članicami. Tako priznavanje in izvrševanje lahko prispevata tudi k odvračanju od nedovoljenih migracij in nedovoljenega gibanja v Uniji ter k omejevanju zamud v postopku vračanja. Pravna sredstva zoper odločbo o vrnitvi bi bilo treba uveljavljati samo v državi članici izdajateljici.

(24) Priznanje odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, na podlagi informacij, ki so na voljo v evropskem nalogu za vrnitev, ne bi smelo pomeniti akta ali odločbe. Nepriznavanje odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, prav tako ne bi smelo pomeniti akta ali odločbe.

(25) Kadar država članica preučuje možnosti priznanja in izvršitve izvršljive odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, ki jo je izdala druga država članica (vzajemno priznavanje), bi jo lahko naslednji elementi usmerjali pri opredelitvi primerov, v katerih se vzajemno priznavanje ne bi smelo uporabljati in v katerih bi morala namesto tega izdati svojo odločbo o vrnitvi. Taki primeri bi lahko vključevali primere, v katerih bi bilo izvrševanje v nasprotju z javnim redom države članice izvršiteljice, tudi v zvezi z vračanjem nekaterih kategorij državljanov tretjih držav, kot so mladoletniki brez spremstva in žrtve trgovine z ljudmi, za katere nacionalno pravo določa višjo raven zaščite; primere, kadar bi bila izdaja nove odločbe o vrnitvi hitrejša; primere, kadar so informacije, ki so na voljo v evropskem nalogu za vrnitev, nepopolne; primere, kadar je državljan tretje države zoper odločbo o vrnitvi vložil pritožbo v državi članici izdajateljici; primere, kadar je treba državljana tretje države odstraniti v drugo državo vrnitve, kot je določena v odločbi o vrnitvi ali odločbi, ki odreja odstranitev, države članice izdajateljice ali primere, kadar v odločbi o vrnitvi ni določena nobena država vrnitve.

(26) Za namen priprave ukrepov v smeri obveznega vzajemnega priznavanja bi morale Komisija in ustrezne agencije Unije, kot je Agencija Evropske unije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice (eu-LISA), ustanovljena z Uredbo (EU) 2018/1726 Evropskega parlamenta in Sveta ([10]), po potrebi podpirati države članice, tudi z opredelitvijo potrebne ureditve in prilagoditev za zagotovitev samodejne obravnave evropskega naloga za vrnitev.

(27) Države članice in Komisija ter ustrezne agencije Unije, kot je eu-LISA, bi morale najpozneje do datuma sprejetja izvedbenega akta, s katerim se določi obliko evropskega naloga za vrnitev, začeti vzpostavljati pravne in tehnične ureditve, da bi zagotovile, da je evropski nalog za vrnitev lahko na voljo prek Schengenskega informacijskega sistema.

(28) Komisija bi morala do 17. oktobra 2029 oceniti izvajanje vzajemnega priznavanja, zlasti kar zadeva: ali so države članice vzpostavile pravno in tehnično ureditev, s katero je evropski nalog za vrnitev na voljo prek Schengenskega informacijskega sistema na podlagi te uredbe, in ali je ta ureditev učinkovita; ali so države članice vzpostavile pravno in tehnično ureditev za zagotovitev samodejne obravnave evropskega naloga za vrnitev na podlagi te uredbe; učinkovitost priznavanja in izvrševanja odločb o vrnitvi in odločb, ki odrejajo odstranitev; obremenitve pravosodnih in upravnih nacionalnih sistemov, ki izhajajo iz tega, ter rezultate ustreznih dejavnosti usposabljanja in pilotnih projektov.

(29) Komisija bi morala na podlagi ocene izvajanja vzajemnega priznavanja po potrebi predložiti zakonodajne predloge, vključno z morebitnimi ciljno usmerjenimi spremembami za zagotovitev učinkovitega vračanja, da bi uvedli obvezno medsebojno priznavanje in izvrševanje izvršljivih odločb o vrnitvi in odločb, ki odrejajo odstranitev, ki jih izda druga država članica. Kadar Komisija predloga ne predloži, bi morala pojasniti, zakaj tega ni storila.

(30) Učinki nacionalnih ukrepov vračanja bi morali na podlagi uveljavljanja prepovedi vstopa, ki prepoveduje vstop v vse države članice in prebivanje na njihovem ozemlju, še naprej imeti razsežnost Unije. Trajanje prepovedi vstopa bi bilo treba določiti ob upoštevanju vseh ustreznih okoliščin posameznega primera. Kadar se nezakonito prebivajoči državljan tretje države odkrije med izstopno kontrolo na zunanjih mejah, bi bilo lahko primerno naložiti prepoved vstopa, da se prepreči ponovni vstop v prihodnje in s tem zmanjša tveganje nezakonitega priseljevanja, hkrati pa se ne prepreči hiter odhod tega državljana tretje države.

([10]) Uredba (EU) 2018/1726 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o Agenciji Evropske unije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice (eu-LISA), o spremembi Uredbe (ES) št. 1987/2006 in Sklepa Sveta 2007/533/PNZ ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1077/2011 (UL L 295 21.11.2018, str. 99, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1726/oj).

(31) Državljani tretjih držav, ki niso izpolnili obveznosti zapustitve, ali ki jim ni bil odobren rok za odhod, se lahko odstranijo s prisilnimi ukrepi. Namen okrepljenih pravil o odstranitvi bi moral biti zagotoviti neposredne in takojšnje posledice v primeru, da državljan tretje države ne odide ob izteku roka za odhod ali pred njim, ter preprečiti nedovoljena gibanja v Uniji in varnostna tveganja. Kadar ni razlogov za domnevo, da bi prostovoljna vrnitev ogrozila namen postopka vračanja, bi moralo biti mogoče, da se državljane tretjih držav, ki sodelujejo, še naprej vrača predvsem v okviru prostovoljne vrnitve. Za prisilne ukrepe bi morali veljati načeli sorazmernosti in učinkovitosti glede na uporabljene ukrepe in zastavljene cilje.

(32) Ker se ta uredba uporablja samo za državljane tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Uniji, ne vpliva na svetovanje pri vračanju in reintegraciji ter druge programe za podporo pri prostovoljni vrnitvi in reintegraciji državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v Uniji.

(33) Potrebna so skupna pravila za zagotovitev, da se nezakonito prebivajoče državljane tretjih držav, ki predstavljajo varnostno tveganje, učinkovito identificira in hitro vrne. Zagotoviti je treba, da se izvajajo ustrezne kontrole za identifikacijo in označitev državljanov tretjih držav, ki predstavljajo varnostno tveganje, vključno z opiranjem na postopek preverjanja iz Uredbe (EU) 2024/1356 Evropskega parlamenta in Sveta ([11]). Praviloma bi morala biti za državljane tretjih držav, ki predstavljajo varnostno tveganje, odstranitev pravilo, in moralo bi biti mogoče odstopati od splošnih pravil, da se določijo daljše ali časovno nedoločene prepovedi vstopa in daljša obdobja pridržanja, ter odstopati od uporabe posebnih centrov za pridržanje, tako da se osebe, ki ogrožajo varnost držav članic, hitro odstrani.

(34) Z novimi pravili bi bilo treba razširiti možnosti držav članic, da zagotovijo vračanje v tretje države z dodatnimi orodji. Na voljo bi morala biti možnost sklenitve posebnih sporazumov ali dogovorov s tretjimi državami, da se državam članicam zagotovi več možnosti za vračanje, pod pogojema, da zadevna tretja država spoštuje mednarodne standarde človekovih pravic in, v primeru odstranitve, načelo nevračanja. Pomanjkljivosti v zvezi z določenimi deli ozemlja tretje države ali določljivimi kategorijami oseb ne bi smele preprečiti sklenitve takega sporazuma ali dogovora, pod pogojem do so vzpostavljena zadostna jamstva za zagotovitev polnega spoštovanja pravic državljanov tretjih držav, ki jih tak sporazum ali dogovor zadeva. Sporazum ali dogovor bi moral zlasti določati postopke, ki se uporabljajo za vrnitev, pogoje bivanja v zadevni državi, ustrezne obveznosti in odgovornosti pogodbenic sporazuma ali dogovora in posledice v primeru kršitev sporazuma ali dogovora. Kadar sporazum ali dogovor vključuje nadaljnjo vrnitev iz tretje države, bi moral ta sporazum ali dogovor poleg tega določati posledice v primeru, da nadaljnja vrnitev ni mogoča, ustrezne obveznosti in odgovornosti države pogodbenic sporazuma ali dogovora, posledice v primeru znatne spremembe, ki negativno vpliva na razmere v tretji državi, ter neodvisen nadzorni organ ali mehanizem za ocenjevanje izvajanja sporazuma ali dogovora. Tak sporazum ali dogovor bi pomenil izvajanje prava Unije za namene člena 51(1) Listine.

(35) Za zagotovitev zadostne zaščite legitimnih interesov, povezanih z upravljanjem zunanjih meja in notranjo varnostjo zadevnih držav članic, bi bilo treba v okoliščinah, ko se država članica pogaja o sporazumu oziroma dogovoru za namene te uredbe z eno od sosednjih tretjih držav Unije, države članice, ki imajo skupno mejo s to tretjo državo, v ustreznem času pred sklenitvijo sporazuma oziroma zadevnega dogovora obvestiti o teh pogajanjih ob polnem spoštovanju načela lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) Pogodbe o Evropski uniji (PEU). Ob sklenitvi sporazuma ali dogovora s tretjo državo bi bilo treba od držav članic zahtevati, da Komisijo in druge države članice obvestijo o tem sporazumu ali dogovoru, preden se začne začasno uporabljati ali preden začne veljati, karkoli nastopi prej. Da bi se izognili neskladnosti s pravom Unije in dodatno povečali preglednost v zvezi s sporazumi ali dogovori med državami članicami in tretjimi državami, bi lahko države članice Komisijo in druge države članice prostovoljno obveščale o napredku pogajanj s tretjo državo v zvezi s sporazumi ali dogovori, odobrenimi na podlagi te uredbe, preden pogodbenici dosežeta končni dogovor, tudi zato, da bi Komisijo zaprosile za oceno združljivosti predvidenega sporazuma ali dogovora, o katerem se pogajajo, s pravom Unije.

([11]) Uredba (EU) 2024/1356 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o uvedbi preverjanja državljanov tretjih držav na zunanjih mejah ter spremembi uredb (ES) št. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 in (EU) 2019/817 (UL L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

(36) Dobro delujoče schengensko območje brez notranjih meja je odvisno od uspešne in učinkovite uporabe ustreznega pravnega reda s strani držav članic. Uredba Sveta (EU) 2022/922 ([12]) vzpostavlja ocenjevalni in spremljevalni mehanizem za preverjanje uporabe schengenskega pravnega reda, tudi v zvezi z učinkovitim vračanjem nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav in spoštovanjem temeljnih pravic.

(37) V skladu s členom 24 Listine in Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 bi morala biti otrokova korist najpomembnejše vodilo držav članic pri uporabi postopkov vračanja. Pri ugotavljanju, kaj je posamezna največja korist otroka, bi morale države članice upoštevati zlasti dobrobit mladoletnika in njegov kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni družbeni razvoj, vprašanja varnosti in varovanja v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo, vključno z okoljem, iz katerega prihaja. Mladoletnike brez spremstva bi moral skozi vse faze postopka vračanja voditi zastopnik ali oseba, določena za varovanje največje koristi otroka.

(38) Kadar obstajajo razlogi za dvom, ali je državljan tretje države mladoleten, bi moral imeti pristojni organ možnost opraviti ugotavljanje starosti zadevne osebe v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom. Pristojni organ bi moral imeti možnost, da se zanaša na ugotavljanje starosti, opravljeno v prejšnjih postopkih. Za zagotovitev skladnosti upravljanja migracij v Uniji bi lahko pristojni organi upoštevali postopek iz Uredbe (EU) 2024/1348.

(39) Za povečanje učinkovitosti postopka vračanja bi bilo treba določiti jasne obveznosti državljanov tretjih držav. Za državljane tretjih držav bi morala veljati obveznost, da zapustijo ozemlje držav članic in sodelujejo z organi v celotnem postopku vračanja. Državljani tretjih držav bi morali ostati na voljo pristojnim organom in jim biti dosegljivi ter bi morali zagotoviti vse ustrezne informacije za pripravo in izvedbo vrnitve. Prav tako ne bi smeli fizično ali ustno ovirati odstranitve. Da bi se štelo, da gre za ustno oviranje, bi moralo biti ravnanje zadevnega državljana tretje države po naravi ali značilnosti intenzivnejše od zgolj nasprotovanja. Dokazovanje njihove identitete ter pridobitev in predložitev potnih listin, potrebnih za vrnitev, bi moralo biti v prvi vrsti odgovornost državljanov tretje države. V primeru, da obveznosti zapustitve ozemlja in sodelovanja niso izpolnjene, bi bilo treba naložiti učinkovite, odvračilne in sorazmerne posledice, pristojni organi pa bi morali sprejeti ustrezne ukrepe za zagotovitev vrnitve, po potrebi vključno s preiskovalnimi ukrepi. Državljani tretjih držav, ki jih ni mogoče odstraniti, tudi zaradi načela nevračanja ali nesodelovanja s pristojnimi organi, ne bi smeli biti izključeni iz naložitve splošnih obveznosti, vključno z obveznostjo, da ostanejo na ozemlju, obveznostjo prebivanja na določenem naslovu in obveznostjo zglasitve. Posledice nespoštovanja obveznosti sodelovanja bi morale na primer vključevati znižanje podpore in izplačil, dodeljenih v skladu z nacionalnim pravom, ali zaseg potnih listin.

(40) Ta uredba ne vpliva na obveznosti in ukrepe, ki niso povezani z vračanjem, ali določbe, ki urejajo socialne prejemke na podlagi nacionalnega prava.

(41) Ta uredba ne bi smela vplivati na možnost držav članic, da državljanom tretjih držav, ki spadajo na področje uporabe te uredbe, po potrebi naložijo kazenske sankcije, vključno z zaporno kaznijo, v skladu z nacionalnim kazenskim pravom.

(42) Vzpostaviti bi bilo treba vrsto pravnih sredstev zoper odločbe v zvezi z vrnitvijo, da se zagotovi učinkovita zaščita pravic zadevnih posameznikov. V primerih pritožbe ali preizkusa pred sodiščem bi morala biti na zahtevo na voljo potrebna pravna pomoč, brez poseganja v možnost, da se omeji dostop do pravne pomoči in zastopanja.

([12]) Uredba Sveta (EU) 2022/922 z dne 9. junija 2022 o vzpostavitvi in delovanju ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma za preverjanje uporabe schengenskega pravnega reda in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1053/2013 (UL L 160, 15.6.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/922/oj).

(43) Pravna pomoč in zastopanje zajema pripravo pritožbe ali zahteve za preizkus, vključno s pripravo procesnih aktov, ki se zahtevajo na podlagi nacionalnega prava, v primeru zaslišanja pa sodelovanje na tem zaslišanju pred sodiščem, da se zagotovi uveljavljanje pravice do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča.

(44) Pojem sodišča je pojem, urejen s pravom Unije, kot ga razlaga Sodišče Evropske unije. Ta pojem lahko med drugim pomeni le organ, ki deluje kot tretja stranka v odnosu do organa, ki je sprejel odločitev, ki je predmet spora v postopku. Ta organ bi moral izvajati sodne funkcije in ni odločilno, ali je sam priznan kot sodišče na podlagi nacionalnega prava. Ta uredba ne bi smela vplivati na pristojnost držav članic, da organizirajo svoj nacionalni sodni sistem in določijo število pritožbenih stopenj. Kadar nacionalno pravo določa možnost vložitve nadaljnjih pritožb zoper prvo odločbo o pritožbi ali poznejšo odločbo o pritožbi, in se taka pritožba vloži, se odstranitev ne bi smela odložiti, razen če državljan tretje države zaprosi za odložitev in sodišče odloči, da jo odobri, pri čemer ustrezno upošteva posebne okoliščine posameznega primera. To ne bi smelo posegati v nacionalno pravo, ki določa odložilni učinek takih pravnih sredstev.

(45) Da bi izboljšali učinkovitost postopkov vračanja in hkrati zagotovili spoštovanje pravice do učinkovitega pravnega sredstva v skladu s členom 47 Listine, bi moralo biti mogoče pritožbe zoper odločbe v zvezi z vrnitvijo, kolikor je mogoče, izpodbijati na eni sodni stopnji. Pravila iz te uredbe v zvezi s pritožbami in odlogom izvršitve odločb bi morala spoštovati pravico do učinkovitega pravnega sredstva, kot je določena v členu 47 Listine.

(46) Čeprav ta uredba ne določa samodejnega odložilnega učinka pritožbe, bi morale države članice ob popolnem spoštovanju člena 47 Listine zagotoviti, da lahko pristojno sodišče prve stopnje odstranitev odloži pred izvršitvijo odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev. Državljan tretje države bi moral imeti možnost, da vloži zahtevo za odlog izvršitve odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, razen če nacionalno pravo določa tudi možnost, da pristojno sodišče po uradni dolžnosti odloži njeno izvršitev. To ne bi smelo posegati v možnost držav članic, da na podlagi nacionalnega prava določijo samodejni odložilni učinek pritožbe. Da se ocene tveganja kršitve načela nevračanja ne bi podvajale, bi se bilo treba opreti na vsa gradiva iz spisa, zlasti predhodne ocene, po potrebi tudi tiste, opravljene v azilnem postopku.

(47) Državam članicam bi bilo treba zagotoviti potrebna orodja za hitro in učinkovito vračanje, vključno z ukrepi v primeru neizpolnjevanja obveznosti, spodbudami za izpolnjevanje obveznosti glede zapustitve ozemlja in sodelovanja ter ukrepi za preprečevanje nevarnosti pobega. Pobeg vključuje dejanja, kot je zapustitev ozemlja države članice brez dovoljenja pristojnih organov iz razlogov, ki niso zunaj nadzora državljana tretje države. Skupna pravila, ki ne bi omejevala pravice držav članic, da v nacionalnem pravu določijo dodatne ukrepe in merila, bi morala racionalizirati zahteve v zvezi z obveznostmi sodelovanja in merili za ugotavljanje nevarnosti pobega. Ta skupna pravila bi morala tudi zagotoviti, da se v državah članicah uporabljajo pridržanje in alternative pridržanju, da bi se postopek vračanja učinkovito upravljal.

(48) Pridržanje bi moralo biti mogoče odrediti, kadar je to sorazmerno in potrebno, in sicer po individualni oceni posameznega primera le za namene vrnitve, vključno s pripravo vrnitve, ponovnim sprejemom ali izvedbo odstranitve. Organi bi morali ravnati s potrebno skrbnostjo, pridržanje pa bi moralo trajati čim krajši čas ter na splošno v posamezni državi članici ne bi smelo presegati 24 mesecev. V primeru kadar nezakonito prebivajoči državljani tretjih držav pobegnejo v drugo državo članico se pretekla obdobja pridržanja ne bi smela upoštevati pri izračunu najdaljšega obdobja pridržanja. Obdobja pridržanja, določena v drugih uredbah ali direktivah, ki se ne nanašajo na postopek vračanja, ne bi smela biti vključena v izračun najdaljšega obdobja pridržanja. Med pridržanjem bi bilo treba obravnavati posebne potrebe, ki izhajajo iz ocene ranljivosti. Kadar nacionalno pravo določa pridržanje mladoletnikov, bi bilo treba upoštevati predvsem največjo korist otroka. Kadar je mogoče za nezakonito prebivajoče državljane tretjih držav namesto pridržanja učinkovito uporabiti druge, manj prisilne alternativne ukrepe, bi bilo treba to tudi storiti.

(49) Kadar pridržanje traja 24 mesecev, bi morale države članice v določenih okoliščinah imeti možnost, da nezakonito prebivajoče državljane tretjih držav nadalje pridržijo za obdobja, ki niso daljša od skupno šestih mesecev, kadar obstaja tveganje pobega in se zaradi sprememb okoliščin zaradi novih pomembnih informacij upravičeno pričakuje odstranitev. Pridržanje bi bilo treba odrediti v skladu z načeli nujnosti in sorazmernosti ter bi moralo trajati čim krajši čas.

(50) Za vračanje državljanov tretjih držav, ki predstavljajo varnostno tveganje, so potrebni posebni ukrepi za zaščito pravic in svoboščin drugih. Zato bi moralo biti mogoče take državljane tretjih držav pridržati za obdobje, daljše od 24 mesecev. Vsako tako pridržanje bi moralo biti v skladu z načelom sorazmernosti.

(51) S pridržanimi državljani tretjih držav bi bilo treba ravnati humano in dostojanstveno, ob spoštovanju njihovih temeljnih pravic ter v skladu z mednarodnim in nacionalnim pravom, pri čemer bi bilo treba upoštevati praktične smernice Odbora Sveta Evrope za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja. Pridržanje bi moralo praviloma potekati v posebnih centrih za pridržanje ali namenskih krilih drugih ustanov. Kadar država članica ne more zagotoviti takih centrov, bi moralo biti mogoče državljane tretjih držav nastaniti v zaporu, vendar morajo biti kolikor je to mogoče taki državljani tretjih držav ločeni od navadnih zapornikov. Omogočiti bi bilo treba, da za državljane tretjih držav, ki predstavljajo varnostno tveganje, v centrih za pridržanje velja poostrena varnostna ureditev.

(52) Razlogi za pridržanje iz te uredbe ne posegajo v druge razloge za pridržanje, vključno z razlogi za pridržanje v okviru kazenskega postopka, ki se uporablja na podlagi nacionalnega prava.

(53) Obveznost vsake države, da ponovno sprejme svoje državljane, je temeljno načelo državne suverenosti in mednarodnega sodelovanja. Dolžnost držav, da ponovno sprejmejo svoje državljane, se šteje za načelo običajnega mednarodnega prava in je predvidena v Prilogi 9, poglavje 5, Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu ter določena v Sporazumu o partnerstvu med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter članicami Organizacije afriških, karibskih in pacifiških držav na drugi strani (Samojski sporazum). Učinkovito vračanje je mogoče le, če države izpolnjujejo obveznost ponovnega sprejema svojih državljanov. Zato so države članice za učinkovito izvajanje vrnitev odvisne od sodelovanja tretjih držav. Unija in države članice za izboljšanje sodelovanja s tretjimi državami po potrebi uporabljajo obstoječe instrumente, kot sta člen 25a Uredbe (ES) št. 810/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ([13]) in podpora, ki jo zagotavlja Evropska agencija za mejno in obalno stražo (Frontex) v skladu z Uredbo (EU) 2019/1896 Evropskega parlamenta in Sveta ([14]).

([13]) Uredba (ES) št. 810/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o vizumskem zakoniku Skupnosti (Vizumski zakonik) (UL L 243, 15.9.2009, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

([14]) Uredba (EU) 2019/1896 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2019 o evropski mejni in obalni straži ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1052/2013 in (EU) 2016/1624 (UL L 295, 14.11.2019, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

(54) Zunanja razsežnost politike vračanja je sestavni del celovitega pristopa k upravljanju migracij. Učinkovito sodelovanje na področju vračanja in ponovnega sprejema je temeljna zunanja komponenta uravnoteženih in celovitih partnerstev s tretjimi državami v skladu s cilji iz Uredbe (EU) 2024/1351. Evropski svet je med drugim v sklepih iz oktobra 2024 pozval k hitremu ukrepanju za zagotovitev učinkovitega vračanja, pri čemer naj se kot vzvod uporabijo vse ustrezne politike in orodja Unije, vključno z vizumsko politiko, trgovino, razvojem in diplomacijo. Tako v državah članicah kot v institucijah Unije je potreben vsevladni pristop.

(55) Ker se lahko sodelovanje tretjih držav na področju vračanja in ponovnega sprejema nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav v praksi izkaže za zahtevno in brez poseganja v oceno sodelovanja tretjih držav na področju ponovnega sprejema iz člena 25a Uredbe (ES) št. 810/2009, bi morale imeti Unija in države članice v primeru, da ima ena ali več držav članic težave pri sodelovanju tretje države na področju ponovnega sprejema, vključno s potrditvijo državljanstva, pridobitvijo potrebnih potnih listin od ustreznih organov tretjih držav in organizacijo operacij vračanja, možnost, da kot del usklajenega pristopa Unije k izboljšanju sodelovanja na področju vračanja in ponovnega sprejema uporabijo ustrezna in obstoječa orodja, določena v pravu Unije, kolikor jih zavezujejo zakonodajni akti o vzpostavitvi teh orodij.

(56) Usklajen pristop k ponovnemu sprejemu med državami članicami je ključnega pomena za lažje vračanje državljanov tretjih držav. Nezadostno nadaljnje ukrepanje na podlagi izvršljivih odločb o vrnitvi bi lahko oviralo učinkovitost skupnega pristopa k vračanju. Izvršljivim odločbam o vrnitvi bi morali sistematično slediti vsi potrebni ukrepi za izvršitev vrnitve, po potrebi tudi vložitev prošenj za ponovni sprejem organom tretjih držav v primerih, ko se dvomi o državljanstvu ali ko je treba pridobiti potno listino.

(57) Uspešni postopki vračanja temeljijo na učinkovitem upravnem sodelovanju in izmenjavi informacij med državami članicami. Izmenjava informacij, vključno z izmenjavo podatkov o identiteti in državljanstvu državljanov tretjih držav, njihovih potnih listinah in drugimi ustreznimi informacijami, bi morala temeljiti na jasnih pravilih, vključno s pravili iz Uredbe (EU) 2018/1860 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]). Pri teh pravilih bi bilo treba spoštovati načela varstva podatkov in pravice zadevnih posameznikov ter zagotavljati, da so take informacije točne in se uporabljajo samo za namene vračanja, odstranitve, ponovnega sprejema in reintegracije ter da so zaščitene pred nepooblaščenim dostopom, razkritjem ali uporabo.

(58) Za obdelavo osebnih podatkov za namene te uredbe se uporablja Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ([16]). Za obdelavo osebnih podatkov v institucijah in organih Unije za namene te uredbe se uporablja Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta ([17]). Ker so s ponovnim sprejemom in učinkovito vrnitvijo povezani pomembni javni interesi, bi bilo lahko potrebno za namene vrnitve, odstranitve, ponovnega sprejema in reintegracije prenesti osebne podatke državljanov tretjih držav, ki jim je bila izdana odločba o vrnitvi, vključno s podatki v zvezi z njihovo identiteto, potnimi listinami, drugimi ustreznimi podatki ter v ustrezno utemeljenih primerih podatki o njihovih kazenskih obsodbah in zdravju. Take prenose je treba opraviti v skladu s poglavjem V Uredbe (EU) 2016/679, poglavjem V Uredbe (EU) 2018/1725 ter pravicami posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, kot je ustrezno, pa tudi v skladu z načeli nevračanja, sorazmernosti in nujnosti ter Listino.

([15]) Uredba (EU) 2018/1860 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. novembra 2018 o uporabi schengenskega informacijskega sistema za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 312, 7.12.2018, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

([16]) Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([17]) Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

(59) Pristojni organi, ki so pristojni za azil, in pristojni organi, ki so vključeni v različne faze postopka vračanja, bi morali tesno sodelovati in se med seboj usklajevati za zagotovitev učinkovitega vračanja.

(60) Skupni sistem vračanja bi moral v celoti izkoristiti digitalne sisteme, ki podpirajo upravljanje vračanja, ponovnega sprejema in reintegracije, s poudarkom na učinkovitem upravnem postopku, sodelovanju, izmenjavi informacij in interoperabilnosti.

(61) Sodelovanje in pomoč med državami članicami bi morala praviloma potekati tudi zato, da se omogoči tranzit prek njihovega ozemlja, logistična ali druga materialna pomoč ali pomoč v naravi, povezana s takim tranzitom, da se olajšajo predaje v drugo državo članico, bodisi na podlagi dvostranskih sporazumov ali dogovorov ali na podlagi sodelovanja med državami članicami, ali da se zagotovi podpora pri odhodu državljanov tretjih držav v države članice, v katerih imajo pravico do prebivanja.

(62) Unija brez poseganja v večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034 zagotavlja finančno in operativno podporo za učinkovito izvajanje te uredbe. Kolikor se bodo dejavnosti financirale iz tematskega instrumenta Sklada za azil, migracije in vključevanje, se lahko izvajajo v okviru neposrednega, posrednega ali deljenega upravljanja. Države članice bi morale kar najbolje izkoristiti razpoložljive finančne instrumente, programe in projekte Unije na področju vračanja, zlasti tiste na podlagi Uredbe (EU) 2021/1147 Evropskega parlamenta in Sveta ([18]), ter operativno pomoč, ki jo zagotavlja Frontex v skladu z Uredbo (EU) 2019/1896.

(63) Poročanje o učinkovitosti te uredbe in opredelitev področij, na katerih so potrebne izboljšave, bi morala temeljiti na zbiranju in analizi obstoječih, zanesljivih in primerljivih statistikah o učinkovitosti postopkov vračanja, sodelovanju tretjih držav in prizadevanjih za reintegracijo. Upoštevati bi bilo treba standarde iz Uredbe (ES) št. 862/2007 Evropskega parlamenta in Sveta ([19]), iz Uredbe (EU) 2019/1896 in iz nacionalnega prava ter jih po potrebi pregledati, da se zagotovi ustreznost statistike. Določiti bi bilo treba skupne standarde in opredelitve za zbiranje in sporočanje ustreznih podatkov, da bi omogočili oceno učinka te uredbe in prispevali k sprejemanju informiranih odločitev o prihodnjem razvoju politike.

(64) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te uredbe bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila za uvedbo evropskega naloga za vrnitev. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([20]).

(65) Ta uredba vzpostavlja nov skupni sistem vračanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, ki ga neposredno izvajajo nacionalni organi. Novi sistem prinaša pomembne novosti, namenjene izboljšanju učinkovitosti postopka vračanja, tudi v zvezi s tretjimi državami vrnitve in zunanjo razsežnostjo vračanja. Da bi se omogočila takojšnja uporaba ukrepov iz te uredbe, bi morala ta uredba začeti veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*. Določbe, ki niso navedene v členu 50(2) te uredbe in ki bodo nadomestile Direktivo 2008/115/ES ter naj bi v celoti nadomestile pravni okvir iz navedene direktive, bi se morale uporabljati od 17. oktobra 2027, da se omogoči sprejetje vseh potrebnih pripravljalnih in operativnih ukrepov ter zagotovi njeno nemoteno, učinkovito in dosledno izvajanje na ravni Unije in nacionalni ravni ter prepreči kakršno koli prekrivanje med navedeno direktivo in to uredbo. Direktivi 2001/40/ES in 2008/115/ES ter Odločbo Sveta 2004/191/ES ([21]) bi bilo zato treba razveljaviti od tega datuma naprej.

([18]) Uredba (EU) 2021/1147 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2021 o vzpostavitvi Sklada za azil, migracije in vključevanje (UL L 251, 15.7.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

([19]) Uredba (ES) št. 862/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o statistikah Skupnosti o selitvah in mednarodni zaščiti ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 311/76 o zbiranju statističnih podatkov o tujih delavcih (UL L 199, 31.7.2007, str. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

([20]) Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([21]) Odločba Sveta 2004/191/ES z dne 23. februarja 2004 o določitvi meril in praktičnih rešitev za izravnavo finančnih neskladij, ki so posledica uporabe Direktive 2001/40/ES o medsebojnem priznavanju odločb o izgonu državljanov tretjih držav (UL L 60, 27.2.2004, str. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/191/oj).

(66) Ker cilja te uredbe, in sicer izboljšanja učinkovitosti vračanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega ali učinkov ukrepa za zagotovitev skupnega in skladnega pristopa držav članic lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.

(67) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 22 o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju te uredbe, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v njej ne uporablja. Ker ta uredba nadgrajuje schengenski pravni red, se Danska v skladu s členom 4 navedenega protokola v šestih mesecih od dne, ko Svet sprejme to uredbo, odloči, ali jo bo prenesla v svoje nacionalno pravo.

(68) Ta uredba predstavlja razvoj določb schengenskega pravnega reda, pri katerih Irska v skladu s Protokolom št. 19 o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije, ki je priložen PEU in PDEU, in ob upoštevanju uporabe člena 4 navedenega protokola za Irsko ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.

(69) Ta uredba za Islandijo in Norveško predstavlja razvoj določb schengenskega pravnega reda v smislu Sporazuma med Svetom Evropske unije in Republiko Islandijo ter Kraljevino Norveško o pridružitvi obeh k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda ([22]), ki spadajo na področje iz člena 1, točka C, Sklepa Sveta 1999/437/ES ([23]).

(70) Ta uredba za Švico predstavlja razvoj določb schengenskega pravnega reda v smislu Sporazuma med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o pridružitvi Švicarske konfederacije k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda ([24]), ki spadajo na področje iz člena 1, točka C, Sklepa 1999/437/ES v povezavi s členom 3 Sklepa Sveta 2008/146/ES ([25]).

(71) Ta uredba za Lihtenštajn predstavlja razvoj določb schengenskega pravnega reda v smislu Protokola med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo, Švicarsko konfederacijo in Kneževino Lihtenštajn o pristopu Kneževine Lihtenštajn k Sporazumu med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o pridružitvi Švicarske konfederacije k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda, ki spadajo na področje iz člena 1, točka C, Sklepa Sveta 1999/437/ES v povezavi s členom 3 Sklepa Sveta 2011/350/EU ([26]).

([22]) UL L 176, 10.7.1999, str. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

([23]) Sklep Sveta 1999/437/ES z dne 17. maja 1999 o nekaterih izvedbenih predpisih za uporabo Sporazuma, sklenjenega med Svetom Evropske unije in Republiko Islandijo ter Kraljevino Norveško, v zvezi s pridružitvijo teh dveh držav k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda (UL L 176, 10.7.1999, str. 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj).

([24]) UL L 53, 27.2.2008, str. 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2008/178(1)/oj.

([25]) Sklep Sveta 2008/146/ES z dne 28. januarja 2008 o sklenitvi Sporazuma med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o pridružitvi Švicarske konfederacije k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda v imenu Evropske skupnosti (UL L 53, 27.2.2008, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

([26]) Sklep Sveta 2011/350/EU z dne 7. marca 2011 o sklenitvi Protokola med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo, Švicarsko konfederacijo in Kneževino Lihtenštajn o pristopu Kneževine Lihtenštajn k Sporazumu med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o pridružitvi Švicarske konfederacije k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda, v zvezi z odpravo kontrol na notranjih mejah in prostim gibanjem oseb, v imenu Evropske unije (UL L 160, 18.6.2011, str. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

(72) Ta uredba predstavlja akt, ki temelji na schengenskem pravnem redu oziroma je z njim kako drugače povezan v smislu člena 3(1) Akta o pristopu iz leta 2003.

(73) V skladu s členom 42(1) Uredbe (EU) 2018/1725 je bilo opravljeno posvetovanje z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov, ki je mnenje podal 23. maja 2025 –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Predmet urejanja

1. Ta uredba vzpostavlja skupni sistem za učinkovito vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo na ozemlju držav članic (v nadaljnjem besedilu: nezakonito prebivajoči državljani tretjih držav), v skladu s temeljnimi pravicami, priznanimi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina), in s temeljnimi načeli prava Unije, ter veljavnimi mednarodnimi obveznostmi, vključno s človekovimi pravicami.

2. Cilj te uredbe je državam članicam omogočiti, da sprejmejo vse potrebne ukrepe, da bi zagotovile učinkovita vračanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, ob upoštevanju celovitega pristopa iz člena 3, člena 4, točka (h), in člena 5, točka (e), Uredbe (EU) 2024/1351.

Člen 2

Področje uporabe

1. Ta uredba se uporablja za nezakonito prebivajoče državljane tretjih držav.

2. Ta uredba se ne uporablja za osebe, ki imajo pravico do prostega gibanja na podlagi prava Unije, kakor so opredeljene v členu 2, točka 5, Uredbe (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta ([27]).

3. Ta uredba ne posega v določbe uredb (EU) 2024/1351, (EU) 2024/1348 in (EU) 2024/1349.

4. Brez poseganja v odstavek 5 tega člena se ta uredba ne uporablja za nobenega državljana tretje države, ki:

(a) mu je bil zavrnjen vstop na zunanjih mejah v skladu s členom 14 Uredbe (EU) 2016/399 ali vstop na ozemlje države članice v skladu z enakovrednim nacionalnim pravom v primeru države članice, ki je navedena uredba ne zavezuje;

(b) so ga pristojni organi prijeli ali prestregli pri nezakonitem prestopu kopenske, morske ali zračne zunanje meje države članice in po tem ni pridobil dovoljenja ali pravice, da prebiva v tej državi članici;

([27]) Uredba (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL L 77, 23.3.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

(c) se mora v skladu z nacionalnim pravom vrniti zaradi kazenske sankcije ali zaradi posledice kazenske sankcije;

(d) je v postopku izročitve.

5. Država članica se lahko odloči, da bo to uredbo uporabljala za eno ali več kategorij državljanov tretjih držav iz odstavka 4, točke (a), (b) in (c). V takih primerih se ta uredba uporablja za te kategorije državljanov tretjih držav od datuma, ko država članica o svoji odločitvi uradno obvesti druge države članice in Komisijo.

6. Kadar se država članica odloči, da bo to uredbo uporabljala za državljane tretjih držav, ki se morajo vrniti zaradi kazenske sankcije, se členi 5, 7 in 8 ne uporabljajo.

7. V zvezi z državljani tretjih držav, ki so izključeni iz področja uporabe te uredbe v skladu z odstavkom 4, točka (a) ali (b), države članice zagotovijo, da njihova obravnava in raven zaščite nista manj ugodni od tega, kar je določeno v členu 10(9) in (10), členu 11(2), členu 11(6), točki (c) in (e), členu 32(1) do (6) ter členu 33, in spoštujejo načelo nevračanja.

8. Ta uredba se uporablja brez poseganja v nacionalno kazensko pravo držav članic, zlasti določbe o učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih kazenskih sankcijah, vključno z zaporno kaznijo, za nezakonito prebivanje, če zadevni kazenski postopki in uporaba takih sankcij ne ogrožajo doseganja učinkovitega vračanja.

Člen 3

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) „državljan tretje države“ pomeni vsako osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 20 Pogodbe o delovanju Evropske unije in ni oseba, ki ima pravico do prostega gibanja na podlagi prava Unije, kakor je opredeljena v členu 2, točka 5, Uredbe (EU) 2016/399;

(2) „nezakonito prebivanje“ pomeni prisotnost državljana tretje države na ozemlju države članice, ki ne izpolnjuje ali ki ne izpolnjuje več pogojev za vstop državljanov tretjih držav iz člena 6 Uredbe (EU) 2016/399 ali pogojev za bivanje ali prebivanje v tej državi članici ali, v primeru držav članic, ki jih navedena uredba ne zavezuje, pogojev za vstop, bivanje ali stalno prebivališče, določenih v enakovrednem nacionalnem pravu;

(3) „država vrnitve“ pomeni eno od naslednjega:

(a) tretjo državo, ki je država izvora državljana tretje države;

(b) tretjo državo, ki je država prejšnjega uradnega običajnega prebivališča državljana tretje države;

(c) tretjo državo tranzita na poti v Unijo v skladu s sporazumi ali dogovori Unije ali držav članic o ponovnem sprejemu;

(d) tretjo državo, ki ni tista iz točk (a) in (b), v kateri ima državljan tretje države pravico do vstopa in prebivanja;

(e) varno tretjo državo, v zvezi s katero je bila prošnja državljana tretje države za mednarodno zaščito zavržena kot nedopustna na podlagi člena 38(1), točka (b) Uredbe (EU) 2024/1348 ali, v primeru držav članic, ki jih navedena uredba ne zavezuje, v skladu z enakovrednimi določbami, kadar so uvedle take določbe v nacionalno pravo;

(f) prvo državo azila, v zvezi s katero je bila prošnja državljana tretje države za mednarodno zaščito zavržena kot nedopustna na podlagi člena 38(1), točka (a), Uredbe (EU) 2024/1348 ali, v primeru držav članic, ki jih navedena uredba ne zavezuje, v skladu z enakovrednimi določbami, kadar so uvedle take določbe v nacionalno pravo

(g) tretjo državo, ki ni tista iz točke (a), (b) ali (d), s katero je sklenjen sporazum ali dogovor, na podlagi katerega se državljan tretje države sprejme v skladu s členom 14 te uredbe.

(4) „odločba o vrnitvi“ pomeni upravni ali sodni akt ali odločbo, v kateri je navedeno ali ugotovljeno, da je prebivanje državljana tretje države nezakonito, ter ki navaja ali nalaga obveznost za tega državljana tretje države, da zapusti ozemlje držav članic;

(5) „vrnitev“ pomeni dejanja, s katerimi:

(a) se nezakonito prebivajoči državljan tretje države prostovoljno vrne, kot je opredeljeno v točki 8, ali

(b) nezakonito prebivajočega državljana tretje države pristojni organi odstranijo iz držav članic v državo vrnitve, kot je določena v odločbi, ki odreja odstranitev, ali, kadar je ustrezno, v odločbi o vrnitvi.

(6) „odločba, ki odreja odstranitev“ pomeni upravni ali sodni akt ali odločbo, ki navaja ali razglaša, da se državljan tretje države lahko odstrani v eno ali več držav vrnitve;

(7) „odstranitev“ pomeni izvršitev odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, s strani pristojnih organov s fizičnim prevozom iz držav članic v državo vrnitve;

(8) „prostovoljna vrnitev“ pomeni samostojen odhod nezakonito prebivajočega državljana tretje države z ozemlja držav članic, s pomočjo ali brez nje in brez uporabe odstranitve, v skladu z obveznostjo zapustitve ozemlja v roku za odhod, določenem v odločbi o vrnitvi, ali po njegovem izteku;

(9) „pobeg“ pomeni dejanje, zaradi katerega državljan tretje države ni več na voljo pristojnim upravnim ali pravosodnim organom;

(10) „prepoved vstopa“ pomeni upravni ali sodni akt ali odločbo, ki prepoveduje vstop državljana tretje države na ozemlje držav članic in bivanje na njem;

(11) „operacija vračanja“ pomeni operacijo, ki jo organizira ali usklajuje pristojni organ ali jo podpira Frontex, s katero se vračajo državljani tretjih držav iz ene ali več držav članic.

Člen 4

Temeljne pravice

Države članice pri uporabi te uredbe ravnajo v celoti v skladu z zadevnim pravom Unije, vključno z Listino, ustreznim mednarodnim pravom, obveznostmi v zvezi z dostopom do mednarodne zaščite, načelom nevračanja, ter temeljnimi pravicami.

POGLAVJE II

POSTOPEK VRAČANJA

ODDELEK 1

POSTOPEK ZA ODREDITEV VRNITVE

Člen 5

Odločba o vrnitvi

1. Pristojni organi države članice vsakemu nezakonito prebivajočemu državljanu tretje države na svojem ozemlju izdajo odločbo o vrnitvi, v kateri je navedena ali naložena obveznost tega državljana tretje države, da zapusti ozemlje držav članic.

2. V odločbi o vrnitvi:

(a) se določi rok za odhod, ki ni daljši od 30 dni in do katerega državljan tretje države mora zapustiti ozemlje držav članic, ali

(b) se navede, da mora državljan tretje države nemudoma zapustiti ozemlje držav članic.

Rok za odhod iz prvega pododstavka, točka (a), ki se ne sme prekoračiti, se lahko skrajša, kot je določeno v nacionalnem pravu.

Države članice lahko v svojem nacionalnem pravu določijo okoliščine, v katerih se mora državljanu tretje države odobriti rok za odhod oziroma v katerih mora nemudoma zapustiti ozemlje.

3. Z odstopanjem od odstavka 2, prvi pododstavek, točka (a), se lahko v odločbi o vrnitvi navede rok za odhod, ki je daljši od 30 dni, ob upoštevanju posebnih okoliščin posameznega primera.

4. Pristojni organi lahko podaljšajo rok za odhod, ki je bil prvotno naveden v odločbi o vrnitvi, ob upoštevanju posebnih okoliščin posameznega primera, zlasti sodelovanje v programu vračanja in reintegracije na podlagi člena 44(3) ali izpolnjevanje obveznosti sodelovanja iz člena 18.

5. Pristojni organi lahko skrajšajo rok za odhod, ki je bil prvotno določen v odločbi o vrnitvi, v primeru neizpolnjevanja obveznosti sodelovanja iz člena 18.

6. Datum, od katerega se izračuna rok za odhod, se določi na podlagi nacionalnega prava.

7. Odločba o vrnitvi se izda v pisni obliki ter vsebuje dejanske in pravne razloge. Državljan tretje države je obveščen o razpoložljivih pravnih sredstvih, ki so na voljo, in rokih za njihovo uporabo. Državljanu tretje države se odločba o vrnitvi vroči takoj, ko je mogoče, v skladu z nacionalnim pravom države članice izdajateljice. Kadar ni znano, kje se nahaja državljan tretje države, se odločba o vrnitvi vroči v skladu z nacionalnim pravom.

8. Pristojni organi se lahko odločijo, da ne bodo zagotovili ali da bodo omejili dejanske razloge iz odstavka 7, kadar nacionalno pravo omogoča omejitev pravice do informacij ali kadar je to potrebno za zaščito javnega reda, javne varnosti ali nacionalne varnosti ter za preprečevanje, preiskovanje, odkrivanje in pregon kaznivih dejanj. V takih primerih se državljana tretje države obvesti o bistvu razlogov, na podlagi katerih se je sprejela odločba o vrnitvi, da bi mu zagotovili dostop do učinkovitega pravnega sredstva. Obveznost obveščanja državljana tretje države o bistvu razlogov ne vključuje obveznosti razkritja tajnih podatkov.

9. V odločbi o vrnitvi ali na podlagi člena 10(4) se lahko pred izvedbo odstranitve določi ena država ali več držav vrnitve. Kadar se državljan tretje države odloči za prostovoljno vrnitev v državo, ki ni država ali države vrnitve, določene v odločbi o vrnitvi ali odločbi, ki odreja odstranitev, izdaja nove odločbe o določitvi države vrnitve ni potrebna.

10. Pristojnim organom se ne preprečuje, da izdajo odločbo o vrnitvi, kadar obstaja ovira za odstranitev. Kadar je v odločbi o vrnitvi določena država vrnitve in je ugotovljeno, da obstaja tveganje vračanja, je odstranitev v to državo vrnitve odložena v skladu s členom 11(1), točka (a).

11. Državljanu tretje države se na zahtevo zagotovi pisni ali ustni prevod glavnih elementov odločbe o vrnitvi, vključno z informacijami o razpoložljivih pravnih sredstvih v jeziku, ki ga državljan tretje države razume ali za katerega se razumno domneva, da ga razume. V ta namen lahko pristojni organi, kadar je to primerno, uporabijo standardizirane prevajalske predloge ali orodja za strojno podprto oziroma strojno prevajanje.

12. Odločba o vrnitvi se izda v istem aktu ali v posebnem aktu hkrati in skupaj z odločbo o prenehanju zakonitega prebivanja državljana tretje države ali brez nepotrebnega odlašanja po tem in ne da bi to vplivalo na postopkovne zaščitne ukrepe iz poglavja V ter iz drugih ustreznih določb prava Unije in mednarodnega prava.

13. Komisija najpozneje 17. aprila 2027 sprejme izvedbeni akt, s katerim določi obliko evropskega naloga za vrnitev. Evropski nalog za vrnitev vključuje glavne elemente odločbe o vrnitvi in po potrebi odločbo, ki odreja odstranitev. Ta izvedbeni akt se sprejme v skladu s postopkom pregleda iz člena 47(2).

14. Ob izdaji odločbe o vrnitvi države članice uporabijo evropski nalog za vrnitev in ga dajo na voljo prek Schengenskega informacijskega sistema v skladu z Uredbo (EU) 2018/1860.

15. Države članice ter Komisija in ustrezne agencije Unije, kot je eu-LISA, do datuma sprejetja izvedbenega akta iz odstavka 13 začnejo vzpostavljati potrebno pravno in tehnično ureditev, da bi bil evropski nalog za vrnitev na voljo prek Schengenskega informacijskega sistema za lažje izpolnjevanje obveznosti iz odstavka 14. Komisija in ustrezne agencije Unije, kot je eu-LISA, podpirajo države članice, kot je primerno.

16. Komisija in ustrezne agencije Unije, kot je eu-LISA, do 17. oktobra 2027 izvedejo ukrepe za zagotovitev možnosti samodejne obravnave evropskega naloga za vrnitev, da bi bila uporaba člena 7 učinkovitejša.

17. Države članice do 17. oktobra 2027 uradno obvestijo Komisijo o vzpostavitvi pravne in tehnične ureditve, potrebne za izpolnitev obveznosti iz odstavka 14.

Člen 6

Izjeme od obveznosti izdaje odločbe o vrnitvi

1. Pristojni organi držav članic se lahko odločijo, da odločbe o vrnitvi ne bodo izdali kadar je nezakonito prebivajoč državljan tretje države:

(a) predan v drugo državo članico v skladu s postopkom iz člena 23a Uredbe (EU) 2016/399;

(b) predan v drugo državo članico na podlagi dvostranskih sporazumov ali dogovorov ali na podlagi sodelovanja med državami članicami v skladu s členom 42;

(c) oseba, katere nezakonito prebivanje se odkrije v povezavi z mejno kontrolo, opravljeno pri izstopu na zunanji meji v skladu s členom 8 Uredbe (EU) 2016/399, ali v primeru držav članic, za katere navedena uredba ni zavezujoča, enakovredno kontrolo v skladu z nacionalnim pravom, pri čemer se je treba čim bolj izogibati odložitvi odhoda zadevnega državljana tretje države.

2. Odločba o vrnitvi se ne izda v primerih, ko ima državljan tretje države veljavno dovoljenje za prebivanje, vizum za dolgoročno bivanje ali drugo dovoljenje, ki zagotavlja pravico do prebivanja, ki ga je izdala druga država članica.

3. V primerih iz odstavka 2 tega člena država članica, na ozemlju katere državljan tretje države nezakonito prebiva, od državljana tretje države zahteva, da nemudoma odide na ozemlje druge države članice. Kadar državljan tretje države tega ne izpolni ali kadar je takojšnji odhod državljana tretje države potreben zaradi javnega reda, javne varnosti ali nacionalne varnosti, lahko država članica, na ozemlju katere ta državljan tretje države nezakonito prebiva, na podlagi člena 42 zaprosi za sodelovanje druge države članice ali izda odločbo o vrnitvi v skladu s členom 5.

4. Odločba o vrnitvi se ne izda v primerih, ko se uporabi postopek iz člena 7.

Člen 7

Priznavanje in izvrševanje odločb o vrnitvi, ki jih izda druga država članica

1. Država članica, v kateri državljan tretje države nezakonito prebiva (v nadaljnjem besedilu: država članica izvršiteljica), lahko prizna in izvrši izvršljivo odločbo o vrnitvi in po potrebi odločbo, ki odreja odstranitev, ki jo je temu državljanu tretje države izdala druga država članica (v nadaljnjem besedilu: država članica izdajateljica) na podlagi člena 5(1) in člena 10(3). Ta izvršitev temelji na informacijah, ki so na voljo v evropskem nalogu za vrnitev in se izvede v skladu z nacionalnimi pravili in postopki iz člena 10.

2. Priznanja ni treba opraviti v obliki upravnega postopka. Državam članicam za namene priznanja ni treba izdati upravnih aktov ali odločb.

3. Kadar država članica ne prizna ali izvrši odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, na podlagi odstavka 1, ta država članica izda odločbo o vrnitvi pod pogoji iz člena 5 ali odločbo, ki odreja odstranitev, na podlagi člena 10(3).

4. Kadar država članica priznava ali izvršuje odločbo o vrnitvi ali odločbo, ki odreja odstranitev, na podlagi odstavka 1, ta država odloži odstranitev, kadar se odloži učinkovanje odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, v državi članici izdajateljici, in lahko izda odločbo o vrnitvi pod pogoji iz člena 5.

5. Kadar država članica izdajateljica odloži ali prekliče odločbo o vrnitvi ali kadar upravni organ ali sodišče odločbo o vrnitvi razveljavi, država članica izvršiteljica izda odločbo o vrnitvi pod pogoji iz člena 5.

6. Država članica izdajateljica državi članici izvršiteljici na zahtevo v skladu z Uredbo (EU) 2018/1860 zagotovi vse razpoložljive podatke in dokumente, potrebne za namene vrnitve ali odstranitve.

7. Uporaba tega člena ne posega v uporabo izjem iz člena 6.

8. Države članice do datuma sprejetja izvedbenega akta iz člena 5(13) začnejo uvajati pripravljalne ukrepe, s katerimi bi se lahko olajšalo priznavanje odločb o vrnitvi ali odločb, ki odrejajo odstranitev, ki jih izda druga država članica, po potrebi pa tudi pravno in tehnično ureditev v svojih nacionalnih sistemih, spremembe nacionalnih sistemov IT, ustrezne dejavnosti usposabljanja in pilotnih projektov.

9. Komisija do 17. oktobra 2029 oceni izvajanje vzajemnega priznavanja iz odstavka 1 tega člena, zlasti:

(a) ali so države članice vzpostavile pravno in tehnično ureditev iz člena 5(15), da bi dale evropski nalog za vrnitev na voljo prek Schengenskega informacijskega sistema in ali je ta ureditev učinkovita;

(b) ali so države članice vzpostavile pravno in tehnično ureditev za zagotovitev samodejne obravnave evropskega naloga za vrnitev iz člena 5(16);

(c) učinkovitost priznavanja in izvrševanja odločb o vrnitvi in odločb, ki odrejajo odstranitev;

(d) obremenitev pravosodnih in upravnih nacionalnih sistemov, ki izhaja iz tega, ter

(e) rezultate ustreznih dejavnosti usposabljanja in pilotnih projektov.

10. Komisija na podlagi ocene iz odstavka 9 po potrebi predloži zakonodajne predloge, vključno z morebitnimi ciljno usmerjenimi spremembami za zagotovitev učinkovitega vračanja, da bi uvedli obvezno priznavanje in izvrševanje izvršljivih odločb o vrnitvi in odločb, ki odrejajo odstranitev, ki jih izda druga država članica. Kadar Komisija predloga ne predloži, pojasni, zakaj tega ni storila.

ODDELEK 2

PREPOVED VSTOPA

Člen 8

Izdaja prepovedi vstopa

1. Odločbam o vrnitvi se priloži prepoved vstopa, kadar:

(a) je treba državljana tretje države odstraniti v skladu s členom 10;

(b) obveznost zapustitve ozemlja držav članic ni bila izpolnjena v rokih, določenih v skladu s členom 5, ali

(c) državljan tretje države predstavlja varnostno tveganje v smislu člena 13.

2. V primerih, ki niso navedeni v odstavku 1, lahko pristojni organi poleg odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, izdajo prepoved vstopa, pri čemer upoštevajo ustrezne okoliščine, zlasti raven sodelovanja državljana tretje države.

3. Prepoved vstopa se izda kot del odločbe o vrnitvi ali kot del odločbe, ki odreja odstranitev, ali ločeno v pisni obliki. Državljanu tretje države se prepoved vstopa vroči v jeziku, ki ga razume ali za katerega se razumno domneva, da ga razume. V ta namen lahko pristojni organi, kadar je to primerno, uporabijo standardizirane prevajalske predloge ali orodja za strojno podprto oziroma strojno prevajanje.

4. Pristojni organi lahko državljanu tretje države, ki je nezakonito prebival na ozemlju držav članic in katerega nezakonito prebivanje se odkrije v povezavi z mejno kontrolo pri izstopu v skladu s členom 8 Uredbe (EU) 2016/399 ali, v primeru držav članic, za katere navedena uredba ni zavezujoča, enakovredno kontrolo v skladu z nacionalnim pravom, naložijo prepoved vstopa brez izdaje odločbe o vrnitvi. Prepoved vstopa se lahko v teh primerih naloži in vroči po odhodu državljana tretje države z ozemlja držav članic, pri čemer se je treba čim bolj izogibati odložitvi odhoda zadevnega državljana tretje države.

5. Kadar nezakonito prebivajoči državljan tretje države zapusti ozemlje držav članic pred izdajo odločbe o vrnitvi, lahko pristojni organi naložijo prepoved vstopa brez izdaje odločbe o vrnitvi.

6. Kadar razlogi za izdajo prepovedi vstopa nastanejo po izdaji odločbe o vrnitvi, lahko pristojni organi naložijo prepoved vstopa brez izdaje nove odločbe o vrnitvi.

7. Pristojni organi se lahko v posameznih primerih odločijo, da ne izdajo prepovedi vstopa iz humanitarnih razlogov, če je državljan tretje države žrtev trgovine z ljudmi ali če državljan tretje države ustrezno sodeluje s pristojnimi organi, tudi z vključitvijo v program vračanja in reintegracije.

8. Trajanje prepovedi vstopa se določi ob upoštevanju vseh ustreznih okoliščin posameznega primera za največ deset let. Brez poseganja v člen 13(5), točka (a), se lahko prepoved vstopa izda za največ 20 let iz ustrezno utemeljenih razlogov, kadar koli je treba državljanu tretje države preprečiti vstop na ozemlje držav članic.

9. Obdobje prepovedi vstopa se začne z dnem, na katerega je državljan tretje države zapustil ozemlje držav članic.

Člen 10

Preklic, odlog ali skrajšanje prepovedi vstopa

1. Pristojni organ države članice izdajateljice lahko prepoved vstopa prekliče, odloži ali skrajša, kadar državljan tretje države dokaže, da se je prostovoljno vrnil, brez poseganja v odstavka 2 in 3.

2. Pristojni organ države članice izdajateljice lahko prekliče, odloži ali skrajša prepoved vstopa, kadar meni, da je to primerno, v utemeljenih posameznih primerih, tudi iz humanitarnih razlogov, ob upoštevanju vseh ustreznih okoliščin, brez poseganja v odstavek 3.

3. Brez poseganja v odstavek 4 lahko državljan tretje države predloži ustrezno utemeljeno prošnjo za preklic, odlog ali skrajšanje trajanja prepovedi vstopa, če je zapustil ozemlje držav članic.

4. Državljan tretje države, ki mu je bila izdana prepoved vstopa, daljša od deset let, v skladu s členom 8(8) ali členom 13(5), točka (a), lahko deset let po odhodu z ozemlja držav članic od države članice izdajateljice zahteva, da pregleda, ali je treba prepoved vstopa preklicati, odložiti ali skrajšati, pri čemer se ustrezno upoštevajo vse ustrezne okoliščine, po potrebi tudi to, ali državljan tretje države še vedno predstavlja varnostno tveganje v smislu člena 13 in ali je prepoved vstopa še vedno potrebna, da bi se državljanu tretje države preprečil vstop na ozemlje držav članic. Zahteva za pregled mora biti ustrezno utemeljena.

5. Države članice lahko preklic prepovedi vstopa pogojujejo s povračilom stroškov odstranitve državljana tretje države.

ODDELEK 3

IZVRŠITEV VRNITVE

Člen 10

Odstranitev

1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za odstranitev državljana tretje države, za katerega velja odločba o vrnitvi ali odločba, ki odreja odstranitev, kadar:

(a) državljan tretje države ni izpolnil obveznosti, da zapusti ozemlje držav članic, v skladu s členom 5;

(b) državljan tretje države ne sodeluje s pristojnimi organi;

(c) državljan tretje države spada na področje uporabe člena 13;

(d) se državljan tretje države brez dovoljenja preseli v drugo državo članico, tudi v obdobju, določenem v skladu s členom 5;

(e) pristojni organi menijo, da je odstranitev potrebna in sorazmerna, kot določa nacionalno pravo, iz razlogov, ki niso navedeni v točkah (a) do (d).

2. Ta uredba državam članicam ne preprečuje, da dovolijo ali omogočijo prostovoljno vrnitev državljana tretje države, ki ga je sicer treba odstraniti na podlagi odstavka 1, zlasti kadar se šteje, da to vodi k hitrejši in učinkovitejši vrnitvi.

3. Pristojni organi lahko odločbo, ki odreja odstranitev, izdajo vsakemu državljanu tretje države, ki ga je treba vrniti. Kadar se izda odločba, ki odreja odstranitev, mora biti ta v pisni obliki in je lahko v isti odločbi kot odločba o vrnitvi ali kot ločen upravni ali sodni akt ali odločba ali del druge upravne ali sodne odločbe.

4. Kadar država vrnitve še ni določena ali kadar se razlikuje od prej določene države vrnitve, pristojni organ pred izvedbo odstranitve v odločbi o vrnitvi ali odločbi, ki odreja odstranitev, določi eno ali več držav vrnitve.

5. Kadar se izda odločba, ki odreja odstranitev, se v njej navedejo dejanski in pravni razlogi. Državljan tretje države je obveščen o razpoložljivih pravnih sredstvih in rokih za njihovo uporabo. Državljanu tretje države se odločba, ki odreja odstranitev, vroči, takoj ko je mogoče v skladu z nacionalnim pravom države članice izdajateljice.

6. Kadar se izda odločba, ki odreja odstranitev, se državljanu tretje države na zahtevo zagotovi pisni ali ustni prevod glavnih elementov te odločbe, vključno z informacijami o razpoložljivih pravnih sredstvih v jeziku, ki ga državljan tretje države razume ali za katerega se razumno domneva, da ga razume. V ta namen lahko pristojni organi, kadar je to primerno, uporabijo standardizirane prevajalske predloge ali orodja za strojno podprto oziroma strojno prevajanje.

7. Kadar državljan tretje države navede, da bi se z odstranitvijo kršilo načelo nevračanja, ali se organi države članice seznanijo z ustreznimi navedbami, pristojni organi državljana tretje države napotijo na ustrezen postopek, po potrebi vključno z azilnim postopkom v skladu z Uredbo (EU) 2024/1348, ali v primeru držav članic, ki jih navedena uredba ne zavezuje, v skladu z enakovrednimi določbami, kadar so take določbe uvedle v nacionalno pravo ali pa v skladu z nacionalnim pravom ocenijo, ali je odstranitev skladna z načelom nevračanja. Zadevni državljan tretje države čim prej predloži vse ustrezne informacije glede svojih osebnih okoliščin, s katerimi utemeljuje svojo trditev, da bi odstranitev kršila načelo nevračanja. Pristojni organi se lahko oprejo na katero koli predhodno oceno tveganja vračanja tega državljana tretje države ali jo upoštevajo. Tveganje vračanja se dodatno oceni le, če so bile potrjene relevantne informacije.

8. Države članice se lahko odločijo, da lahko načelo nevračanja oceni organ, ki ni pristojni organ, ki izda ali izvrši odločbo o vrnitvi.

9. Prisilni ukrepi, ki se uporabijo za zagotovitev odstranitve, morajo biti potrebni in sorazmerni ter nikakor ne smejo presegati praga razumne sile. Izvajajo se v skladu z nacionalnim pravom ob spoštovanju temeljnih pravic ter ustreznem spoštovanju dostojanstva in telesne integritete zadevnega državljana tretje države.

10. Pri odstranitvah po zračni poti države članice upoštevajo Skupne smernice o varnostnih določbah za skupne odstranitve po zračni poti, določene v Prilogi k Odločbi Sveta 2004/573/ES ([28]).

Člen 11

Pogoji za odložitev odstranitve

1. Odstranitev na podlagi člena 10 se odloži v naslednjih okoliščinah:

(a) kadar bi odstranitev kršila načelo nevračanja ali

(b) kadar in dokler je odložena izvršitev odločbe o vrnitvi v skladu s členom 28.

2. Države članice lahko ob upoštevanju posebnih okoliščin posameznega primera odložijo odstranitev na podlagi člena 10. Kadar obstaja nevarnost pobega, se lahko na podlagi odstavka 7 tega člena uporabijo dodatni ukrepi.

3. Če državljan tretje države zahteva odložitev odstranitve, mora zahtevo ustrezno utemeljiti.

([28]) Odločba Sveta 2004/573/ES z dne 29. aprila 2004 o organiziranju skupnih letov zaradi odstranitve državljanov tretjih držav, ki so predmet posameznih odredb o odstranitvi, z ozemlja dveh ali več držav članic (UL L 261, 6.8.2004, str. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

4. Države članice zadevnemu državljanu tretje države predložijo pisno potrdilo o odlogu v skladu z odstavkom 1 ali 2 in o pravicah, ki jih ima v tem obdobju odloga. Prevod potrditve se lahko državljanu tretje države sporoči ustno v jeziku, ki ga razume ali za katerega se razumno domneva, da ga razume, vključno z uporabo storitev tolmačenja.

5. Odložitev odstranitve se preuči v primeru spremembe zadevnih okoliščin.

6. V zvezi s položajem državljana tretje države se v obdobjih, za katera je bila odstranitev odložena, upošteva naslednje, vključno s tem, ali državljan tretje države izpolnjuje obveznosti iz te uredbe:

(a) osnovne potrebe;

(b) enotnost družine z družinskimi člani, prisotnimi na ozemlju države članice;

(c) nujna zdravstvena oskrba in osnovno zdravljenje;

(d) dostop mladoletnikov do osnovnega izobraževalnega sistema ob upoštevanju dolžine njihovega prebivanja;

(e) posebne potrebe ranljivih oseb.

7. Če se odstranitev odloži, se lahko ob izpolnitvi pogojev uporabijo ukrepi iz členov 18, 23 in 29.

Člen 12

Spremljanje odstranitve

Države članice zagotovijo neodvisen sistem za spremljanje odstranitve. Države članice se lahko oprejo na obstoječe spremljevalne mehanizme, kot so strukture in strokovno znanje, ki so vzpostavljeni na podlagi Uredbe (EU) 2024/1356, kot je ustrezno za namene tega člena.

Člen 13

Vračanje državljanov tretjih držav, ki predstavljajo varnostno tveganje

1. Ta člen se uporablja za državljane tretjih držav kadar:

(a) predstavljajo grožnjo za javni red, javno varnost ali nacionalno varnost, pa tudi, kadar je zanje vnesen razpis ukrepa na podlagi člena 24(1), točka (a), Uredbe (EU) 2018/1861 Evropskega parlamenta in Sveta ([29]);

(b) obstajajo zadostni indici, da so storili hudo kaznivo dejanje iz člena 2(2) Okvirnega sklepa Sveta 2002/584/PNZ ([30]) ali kaznivo dejanje, za katero je na podlagi nacionalnega prava zagrožena kazen odvzema prostosti najmanj dveh let, ali več kaznivih dejanj, za vsako od katerih je na podlagi nacionalnega prava zagrožena kazen odvzema prostosti najmanj enega leta;

([29]) Uredba (EU) 2018/1861 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. novembra 2018 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi schengenskega informacijskega sistema (SIS) na področju mejnih kontrol, o spremembi Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma ter o spremembi in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1987/2006 (UL L 312, 7.12.2018, str. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1861/oj).

([30]) Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami – izjave nekaterih držav članic o sprejetju Okvirnega sklepa (UL L 190, 18.7.2002, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

(c) obstajajo zadostni indici, da so vpleteni v katero od kaznivih dejanj iz Direktive (EU) 2017/541 Evropskega parlamenta in Sveta ([31]);

(d) obstajajo zadostni indici, da nameravajo storiti kaznivo dejanje iz točk (b) in (c) tega odstavka na ozemlju države članice;

(e) obstajajo zadostni indici, da predstavljajo kakršno koli drugo varnostno grožnjo, kakor je opredeljena v nacionalnem pravu.

2. Odstavek 1, točke (b), (c) in (d), se uporabljajo tudi za državljane tretjih držav, kadar obstajajo zadostni indici, da so napeljevali k storitvi kaznivih dejanj ali dejanj iz teh točk oziroma pri tem kako drugače sodelovali.

3. Državljane tretjih držav, ki spadajo na področje uporabe tega člena, je treba odstraniti v skladu s členom 10.

4. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo prednostno obravnavo in izvršitev odločb o vrnitvi državljanov tretjih držav, ki spadajo na področje uporabe tega člena.

5. Z odstopanjem od ustreznih določb te uredbe so lahko državljani tretjih držav, ki spadajo na področje uporabe tega člena:

(a) predmet prepovedi vstopa, izdane v skladu s členom 8, ki presega najdaljše trajanje iz člena 8(8), ali prepovedi vstopa za nedoločen čas, kadar je to upravičeno in sorazmerno z varnostnim tveganjem, ki ga predstavlja državljan tretje države; takih primerih se uporabi člen 9(4);

(b) pridržani v skladu s členom 29(3), točka (c);

(c) pridržani v zaporih in, kolikor je to mogoče, ločeni od navadnih zapornikov;

(d) predmet pridržanja za dodatna obdobja, ki presegajo najdaljše trajanje iz člena 30(3) in ki jih določi sodišče ob upoštevanju okoliščin posameznega primera, katerih upravičenost sodišče preveri vsaj vsake tri mesece.

6. Države članice lahko za primere, v katerih na podlagi tega člena ni mogoče učinkovito obravnavati grožnje javnemu redu, javni varnosti ali nacionalni varnosti, ki jo predstavljajo državljani tretjih držav iz odstavka 1, točka (a), določijo druge ukrepe na podlagi nacionalnega prava. Države članice pri sprejetju ustrezne odločitve zagotovijo, da je ukrep potreben in sorazmeren glede na resnost te grožnje ali na nevarnost, ki jo predstavlja zadevna oseba.

7. Države članice se lahko oprejo na obstoječo temeljito varnostno oceno vseh ustreznih okoliščin, ki so jo pristojni organi opravili v prejšnjih fazah, tudi v okviru azilnega postopka, postopka za izdajo vizuma in postopka nadzora, vključno s preverjanjem.

([31]) Direktiva (EU) 2017/541 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o boju proti terorizmu in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/475/PNZ ter o spremembi Sklepa Sveta 2005/671/PNZ (UL L 88, 31.3.2017, str. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

Člen 14

Vračanje v tretjo državo, s katero je sklenjen sporazum ali dogovor

1. Za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav v državo vrnitve iz člena 3, točka (3)(g), je treba skleniti sporazum ali dogovor s to tretjo državo. Tak sporazum ali dogovor se lahko sklene le s tretjo državo, v kateri se spoštujejo mednarodni standardi in načela na področju človekovih pravic v skladu z mednarodnim pravom, vključno z načelom nevračanja.

2. Sporazum ali dogovor, sklenjen na podlagi odstavka 1, določa naslednje:

(a) postopke, ki se uporabljajo za vrnitev nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav z ozemlja držav članic v državo vrnitve iz člena 3, točka (3)(g);

(b) pogoje za bivanje državljana tretje države v državi vrnitve iz člena 3, točka (3)(g), vključno z zadevnimi obveznostmi in odgovornostmi pogodbenic tega sporazuma ali strani dogovora;

(c) obveznosti tretje države iz drugega stavka odstavka 1;

(d) posledice kršitev tega sporazuma ali dogovora oziroma znatne spremembe, ki negativno vpliva na razmere v državi vrnitve iz člena 3, točka (3)(g).

3. Kadar sporazum ali dogovor, sklenjen na podlagi odstavka 1 tega člena, določa nadaljnje vračanje v državo vrnitve iz člena 3, točke (3)(a) do (d), ta sporazum ali dogovor poleg odstavka 2 tega člena določa naslednje:

(a) posledice v primeru, da nadaljnja vrnitev ni mogoča;

(b) zadevne obveznosti in odgovornosti pogodbenic tega sporazuma ali strani tega dogovora;

(c) posledice znatne spremembe, ki negativno vpliva na razmere v državi vrnitve iz člena 3, točka (3)(g);

(d) neodvisen organ ali mehanizem za spremljanje učinkovite uporabe sporazuma ali dogovora.

Sporazum ali dogovor na podlagi prvega pododstavka tega odstavka lahko vključuje pogoje za pridržanje v državi vrnitve iz člena 3, točka (3)(g).

4. Države članice v primernem trenutku obvestijo zadevne države članice o pogajanjih o sporazumu ali dogovoru iz odstavka 1 s tretjo državo, ki si s temi državami članicami deli skupno mejo. Države članice obvestijo Komisijo in druge države članice o vseh dvostranskih ali večstranskih sporazumih ali dogovorih, sklenjenih v skladu z odstavkom 1, preden začnejo veljati ali, kadar se sporazum ali dogovor uporablja začasno, preden se začne začasno uporabljati. Komisija in druge države članice so obveščene tudi o vseh naknadnih spremembah ali odpovedi takih sporazumov ali dogovorov.

5. Mladoletnikov brez spremstva se ne vrača v državo vrnitve iz člena 3, točka (3)(g) na podlagi sporazuma ali dogovora iz odstavka 1 tega člena.

ODDELEK 4

VRAČANJE MLADOLETNIKOV

Člen 15

Največja korist otroka

Pri uporabi te uredbe je najpomembnejše vodilo največja korist otroka.

Člen 16

Ugotavljanje starosti pri mladoletnikih

1. Kadar na podlagi izjav državljana tretje države, razpoložljivih dokumentarnih dokazil ali drugih ustreznih indicev obstajajo dvomi o tem, ali je ta oseba mladoletnik, lahko pristojni organ izvede ugotavljanje starosti v skladu pravom Unije ali nacionalnim pravom. Za namen takega ugotavljanja starosti lahko pristojni organ upošteva postopek iz člena 25 Uredbe (EU) 2024/1348.

2. Pristojni organ se lahko opre na že izvedeno ugotavljanje starosti, opravljeno v prejšnjih fazah postopka vračanja ali v drugih ustreznih postopkih.

3. Država članica lahko prizna izide ugotavljanj starosti v drugi državi članici, kadar je bilo to ugotavljanje starosti opravljeno v skladu s pravom Unije.

4. Odklonitev sodelovanja v postopku ugotavljanja starosti, vključno z zdravniškim pregledom, pristojnemu organu ne preprečuje nadaljevanja postopka vračanja. Taka odklonitev se lahko obravnava le kot izpodbojna domneva, da državljan tretje države ni mladoletnik.

Člen 17

Vračanje mladoletnikov brez spremstva

1. V skladu z največjo koristjo otroka se zagotovi pomoč ustreznih organov, ki niso organi, ki izvršujejo vračanje.

2. Imenuje se zastopnik ali oseba, določena za varovanje največje koristi otroka, ki v postopku vračanja zastopa mladoletnika brez spremstva, mu pomaga oziroma nastopa v njegovem imenu, kot je ustrezno. Zagotovi se, da je imenovani zastopnik ustrezno usposobljen za otroku prijazno in letom primerno komunikacijo ter da lahko komunicira, tudi z uporabo storitev tolmačenja, v jeziku, ki ga mladoletnik razume ali za katerega se razumno domneva, da ga razume. Ta oseba je lahko tista, ki je določena za zastopnika na podlagi Direktive (EU) 2024/1346 Evropskega parlamenta in Sveta ([32]), kadar je bila taka oseba imenovana v skladu s členom 27 navedene direktive.

3. Mladoletnik brez spremstva se zasliši neposredno ali prek zastopnika ali osebe iz odstavka 2, tudi v okviru ugotavljanja največje koristi otroka. Najpozneje preden je mladoletnik brez spremstva odstranjen z ozemlja države članice, se organi te države članice prepričajo, da bo vrnjen članu družine, izbranemu skrbniku ali ustreznim sprejemnim centrom v državi vrnitve.

([32]) Direktiva (EU) 2024/1346 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (UL L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

POGLAVJE III

OBVEZNOSTI DRŽAVLJANA TRETJE DRŽAVE

Člen 18

Obveznost sodelovanja

1. Državljani tretjih držav izpolnijo obveznost, da zapustijo ozemlje držav članic, in sodelujejo s pristojnimi organi držav članic v vseh fazah postopka vračanja.

2. Državljani tretjih držav brez nepotrebnega odlašanja pristojnim organom zagotovijo informacije o vseh spremembah svojega posamičnega položaja, ki so pomembne za namene te uredbe.

3. Državljani tretjih držav brez poseganja v obveznost, da zapustijo ozemlje držav članic:

(a) morajo ostati na voljo pristojnim organom na ozemlju države članice, pristojne za postopek vračanja, ki je v teku za državljane tretje države, in ne smejo pobegniti, tudi ne v drugo državo članico, ter se morajo javiti ob odhodu prevoza, namenjenega vračanju, kot določi pristojni organ;

(b) vračanja ne smejo ovirati niti fizično niti ustno;

(c) brez nepotrebnega odlašanja morajo zagotoviti vse informacije ter fizične in digitalne dokumente in dokumentacijo, vključno z njihovimi kopijami in elektronskimi zapisi, ki so pomembni za ugotavljanje ali preverjanje identitete ali državljanstva ali kako drugače pomembni v postopku vračanja, ki jih imajo oziroma za katere se razumno domneva, da jih lahko pridobijo, zlasti tako, da pristojnim organom predložijo osebno ali potno listino ali sodelujejo pri pridobitvi osebne ali potne listine;

(d) ne smejo uničiti, zadržati ali kako drugače odsvojiti informacij, dokumentov in dokumentacije iz točke (c), ne smejo uporabljati vzdevkov z goljufivim namenom ter ne smejo zagotavljati drugih napačnih ustnih ali pisnih informacij ali kako drugače zavajati organov ali na goljufiv način nasprotovati postopku vračanja;

(e) morajo zagotoviti obrazložitev v primeru, da nimajo osebne ali potne listine;

(f) morajo zagotoviti informacije o tretjih državah tranzita, uporabljenih potovalnih poteh ali drugih tretjih državah, s katerimi bi lahko imele druge povezave, ki bi lahko olajšale vrnitev;

(g) morajo zagotoviti biometrične podatke, kakor so opredeljeni v pravu Unije in nacionalnem pravu, vključno s členom 2(1), točka (s), Uredbe (EU) 2024/1358 Evropskega parlamenta in Sveta ([33]);

(h) morajo upoštevati zahteve prevoznikov glede potovanj in pogoje za vstop, ki jih določijo organi tretjih držav, vključno z zahtevami v zvezi z zdravjem, kadar so take zahteve splošno veljavne za mednarodne potnike;

([33]) Uredba (EU) 2024/1358 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi sistema Eurodac za primerjavo biometričnih podatkov za učinkovito uporabo uredb (EU) 2024/1351 in (EU) 2024/1350 Evropskega parlamenta in Sveta ter Direktive Sveta 2001/55/ES in za ugotavljanje istovetnosti nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, o zahtevah organov preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj držav članic in Europola za primerjavo s podatki iz sistema Eurodac za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, o spremembi uredb (EU) 2018/1240 in (EU) 2019/818 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 603/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

(i) na zahtevo pristojnih organov morajo zagotoviti natančne kontaktne podatke, vključno s trenutnim prebivališčem, naslovom, telefonsko številko, na kateri so dosegljivi, in elektronskim poštnim naslovom, če je na voljo;

(j) brez nepotrebnega odlašanja morajo zagotoviti informacije o vseh spremembah kontaktnih podatkov iz točke (i);

(k) med celotnim postopkom vračanja morajo izpolnjevati vse ukrepe, naložene na podlagi člena 20(1) in člena 23(1);

(l) v okviru zahtev, vloženih pri pristojnih organih zadevnih tretjih držav za namene pridobitve potnih listin, morajo zagotoviti vse zahtevane informacije in izjave ter po potrebi sodelovati s temi organi tretjih držav;

(m) se morajo osebno ali prek videokonference, kakor zahtevajo pristojni organi, zglasiti pred pristojnimi nacionalnimi organi ali organi tretje države na kraju, ki ga taki organi določijo, za pridobitev potnih listin ali ugotovitev njihove identitete ali državljanstva;

(n) se morajo, kadar to zahtevajo pristojni organi, udeležiti svetovanja pri vračanju in reintegraciji;

(o) morajo spoštovati druge ustrezne dodatne ukrepe v zvezi z vračanjem na podlagi nacionalnega prava.

Obveznosti, naložene državljanom tretjih držav na podlagi tega člena, ne vplivajo na obveznosti in ukrepe, ki niso povezani z vrnitvijo in so določeni na podlagi nacionalnega prava.

4. Informacije, dokumenti in dokumentacija iz odstavka 3, točka (c), ali, kadar te niso na voljo, njihove kopije in elektronski zapisi vključujejo zlasti izjave državljanov tretjih držav in vso dokumentacijo, ki jo imajo glede:

(a) svojega imena, datuma in kraja rojstva, spola in državljanstva ali državljanstev ali tega, da so brez državljanstva;

(b) svojih družinskih članov in drugih osebnih okoliščin, če je to potrebno za izvedbo postopka vračanja ali za določitev države vrnitve;

(c) vrste, številke, obdobja veljavnosti in države izdajateljice katere koli svoje osebne ali potne listine in glede drugih dokumentov, ki so jih predložili in za katere pristojni organ meni, da so pomembni za njihovo identifikacijo, za izvedbo postopka vračanja in za določitev države vrnitve;

(d) katerih koli dovoljenj za prebivanje ali drugih dovoljenj, ki jim zagotavljajo pravico do prebivanja in ki jih je izdala druga država članica ali tretja država;

(e) katere koli odločbe o vrnitvi, odločbe, ki odreja odstranitev, ali prepovedi vstopa, ki jo je izdala druga država članica;

(f) države ali držav in kraja ali krajev prejšnjega prebivališča, potovalnih poti, držav tranzita in potovalnih dokumentov.

5. Kadar se pristojni organi odločijo, da bodo kateri koli dokument iz odstavka 3, točka (c), ki je potreben za vrnitev, zadržali, zagotovijo, da državljan tretje države prejme fotokopije ali drugo ustrezno dokazilo o zadržanju dokumenta brez nepotrebnega odlašanja. V primeru prostovoljne vrnitve pristojni organi take dokumente vrnejo državljanu tretje države ob odhodu ali ob prihodu v tretjo državo.

6. Državljan tretje države mora biti dosegljiv prek sredstev komunikacije, kakor je določeno v nacionalnem pravu. Države članice v nacionalnem pravu določijo način komunikacije in trenutek, ko se šteje, da je državljan tretje države prejel sporočilo in mu je to vročeno, ali pa morajo za namene take komunikacije uporabiti digitalne sisteme, ki so jih razvile in/ali jih podpirajo države članice ali Unija.

Člen 19

Nevarnost pobega

1. Če ni dokazano drugače, v posameznem primeru obstaja nevarnost pobega, kadar je izpolnjeno eno ali več od naslednjih meril:

(a) državljan tretje države je brez dovoljenja vstopil na ozemlje države članice ali se je tja preselil, tudi po tranzitu skozi tretjo državo, ali pa to poskuša storiti;

(b) državljanu tretje države je bila izdana odločba o vrnitvi, ki jo je izdala država članica, ki ni država članica, na ozemlju katere trenutno prebiva nezakonito, tudi če je to odkrito z razpisi ukrepov, vnesenimi v Schengenski informacijski sistem na podlagi Uredbe (EU) 2018/1860;

(c) državljan tretje države ne upošteva enega ali več ukrepov, naloženih v skladu s členom 20(1) in členom 22, ali izrazi ali dokaže namero, da bo to storil;

(d) državljan tretje države je ponovno vstopil na ozemlje držav članic ob kršitvi veljavne prepovedi vstopa.

2. V primerih, ki niso zajeti z odstavkom 1, se nevarnost pobega ugotavlja na podlagi celovite ocene okoliščin posameznega primera. Ocena upošteva eno ali več naslednjih meril v zvezi z zadevnim nezakonito prebivajočim državljanom tretje države:

(a) neobstoj prebivališča, stalnega prebivališča ali zanesljivega naslova;

(b) neizpolnjevanje obveznosti, da zapusti ozemlje držav članic v roku za odhod, določenem v skladu s členom 5(2), točka (a);

(c) kadar pri skorajšnjem času odhoda obstajajo razlogi za domnevo, da državljan tretje države namerava kršiti obveznost sodelovanja iz člena 18(3) točka (a);

(d) uporaba lažnih ali ponarejenih osebnih ali potnih listin, dovoljenj za prebivanje ali vizumov oziroma dokumentov, ki izkazujejo pogoje za vstop, uničenje takih dokumentov ali njihova drugačna odsvojitev, uporaba vzdevkov z goljufivim namenom ter dajanje drugih napačnih ustnih ali pisnih informacij ali drugo goljufivo nasprotovanje postopku vračanja ali ponovnega sprejema;

(e) ne obiskujejo svetovanja glede vračanja in reintegracije, kadar to zahtevajo pristojni organi;

(f) pomanjkanje socialne usidranosti, zlasti družinskih vezi, in nezadostna sredstva za preživljanje;

(g) neizpolnjevanje obveznosti iz člena 18(3), točke (a) do (d), (f), (h), (k), (l) in (m), vključno z nesodelovanjem pri pridobitvi potnih listin;

(h) druga merila, ki niso merila iz točk (a) do (g), kadar so določena v nacionalnem pravu.

POGLAVJE IV

UKREPI ZA SPODBUJANJE VRAČANJA IN ALTERNATIVE PRIDRŽANJU

Člen 20

Razpoložljivost za postopek vračanja

1. Za namene priprave in zagotavljanja uspešnega vračanja ali za nadaljnje spodbujanje izpolnitve obveznosti zapustitve in sodelovanja lahko države članice državljanu tretje države naložijo enega ali več naslednjih ukrepov:

(a) obveznost ostati na geografskem območju na ozemlju države članice, na katerem se lahko prosto giblje;

(b) obveznost prebivanja na določenem naslovu ali v kraju, ki ga določijo pristojni organi;

(c) obveznost, da se osebno ali na drug način zglasijo pri pristojnih organih ob določenem času, kot je določeno v nacionalnem pravu;

(d) druge ukrepe, razen tistih iz točk (a) do (c), kadar to določa nacionalno pravo.

2. Vsi ukrepi iz odstavka 1 se uporabljajo le, če so združljivi s posebnimi potrebami ranljivih oseb in največjo koristjo otroka.

3. Ukrepi iz odstavka 1 se lahko naložijo tudi za državljane tretjih držav, ki jih zaradi njihovega nesodelovanja s pristojnimi organi ni mogoče odstraniti.

4. Pristojni organi lahko državljanu tretje države na zahtevo izdajo dovoljenje, da ukrep iz odstavka 1 začasno ne izpolnjuje.

5. Državljana tretje države se obvesti, ali se dovoljenje v skladu z odstavkom 4 izda ali ne.

6. Državljanu tretje države ni treba zaprositi za dovoljenje na podlagi odstavka 4 za udeležbo na narokih pri organih in sodiščih, kadar bi sicer kršil obveznosti iz odstavka 1 in kadar je potrebna njegova navzočnost. Državljan tretje države mora o takih narokih vnaprej uradno obvestiti pristojne organe.

7. Odločitve, sprejete v skladu z odstavkom 1, točki (b) in (c), se sprejmejo v pisni obliki, so sorazmerne in upoštevajo posebne okoliščine zadevnega državljana tretje države.

8. Državljana tretje države se obvesti o vsaki odločitvi o uporabi ukrepov iz odstavka 1 tega člena in o posledicah neizpolnjevanja te odločitve, vključno s pridržanjem na podlagi člena 29.

Člen 21

Preiskovalni ukrepi

1. Brez poseganja v preiskovalne ukrepe iz drugih razlogov, ki niso povezani z vračanjem v skladu z nacionalnim pravom, lahko pristojni organi držav članic, kadar je to potrebno, sorazmerno in ustrezno utemeljeno za namen priprave ali zagotovitve učinkovitega vračanja:

(a) preiščejo državljana tretje države in, na podlagi predhodne sodne odredbe ali upravne odredbe v skladu z ustreznim nacionalnim pravom, kadar je to potrebno, sorazmerno in ustrezno utemeljeno z nujnostjo take preiskave, njegovo prebivališče ali druge ustrezne prostore;

(b) sprejmejo upravne ukrepe za zagotavljanje skladnosti z obveznostjo zagotovitve biometričnih podatkov, tudi prstnih odtisov, kot je določena v nacionalnem pravu, ki lahko vključujejo možnost, da se v skrajni sili uporabijo prisilna sredstva, kadar državljan tretje države ne zagotovi biometričnih podatkov, kot se zahteva na podlagi člena 18(3), točka (g);

(c) preiščejo in zasežejo osebne predmete, elektronske naprave in druge pomembne predmete;

(d) uvedejo druge preiskovalne ukrepe, kadar to določa nacionalno pravo.

2. Vsi preiskovalni ukrepi iz odstavka 1, točke (a), (b) in (c), se lahko izvedejo brez soglasja zadevnega državljana tretje države.

3. Vsi preiskovalni ukrepi, uvedeni v skladu z odstavkom 1, točke (a), (b) in (c), spoštujejo temeljne pravice ter zanje veljajo zaščitni ukrepi in pravna sredstva, določeni v pravu Unije in nacionalnem pravu.

Člen 22

Posledice neizpolnjevanja obveznosti sodelovanja

V primeru neizpolnjevanja obveznosti sodelovanja iz člena 18(1), in zahtev iz člena 18(3), države članice zadevnemu državljanu tretje države naložijo enega ali več ukrepov iz člena 20(1), ter lahko naložijo enega ali več od naslednjih ukrepov, ki so učinkoviti in sorazmerni:

(a) zavrnitev ali znižanje nekaterih podpor in nadomestil, kadar je tako določeno v nacionalnem pravu, razen če bi to povzročilo, da državljan tretje države ne more zadovoljiti svojih osnovnih potreb;

(b) zavrnitev ali znižanje spodbud, dodeljenih za prostovoljno vrnitev, vključno z zavrnitvijo ali zmanjšanjem pomoči v programih vračanja in reintegracije na podlagi člena 44(3);

(c) zavrnitev ali odvzem delovnega dovoljenja, kadar je tako določeno v nacionalnem pravu;

(d) podaljšanje trajanja prepovedi vstopa do najdaljšega veljavnega trajanja iz člena 8(8);

(e) kazenske sankcije, vključno z zaporno kaznijo, kadar so določene v nacionalnem pravu;

(f) denarne kazni;

(g) drugi ukrepi ali posledice, razen tistih iz točk (a) do (f), kadar so določeni v nacionalnem pravu.

Člen 23

Alternative pridržanju

1. Države članice lahko naložijo enega ali več od naslednjih ukrepov, ki so alternative pridržanju, pri čemer upoštevajo individualne okoliščine zadevnega državljana tretje države, vključno z ravnjo tveganja pobega, ki se oceni v skladu s členom 19:

(a) polog ustreznega finančnega jamstva;

(b) uporabo elektronskega spremljanja;

(c) ukrepi, ki niso ukrepi iz točk (a) in (b), kadar so določeni v nacionalnem pravu.

2. Ukrepi iz odstavka 1 so predvsem namenjeni zagotovitvi učinkovite in pravočasne vrnitve državljana tretje države.

3. V odločitvi o uporabi ukrepov iz odstavka 1 se navedejo ustrezni dejanski in pravni razlogi.

4. Državljane tretjih držav se pisno obvesti o vsaki odločitvi o uporabi ukrepov iz odstavka 1 in o posledicah neizpolnjevanja te odločitve, vključno s pridržanjem iz člena 29.

5. Države članice zagotovijo, da sodišče na zahtevo zadevnega državljana tretje države ali po uradni dolžnosti preizkusi odločitve o uporabi ukrepov iz odstavka 1.

POGLAVJE V

ZAŠČITNI UKREPI IN PRAVNA SREDSTVA

ODDELEK 1

POSTOPKOVNI ZAŠČITNI UKREPI

Člen 24

Pravica do obveščenosti

1. Države članice zagotovijo, da so državljani tretjih držav, ki so v postopku vračanja, obveščeni o:

(a) namenu postopka;

(b) obveznostih državljanov tretjih držav iz členov 18 in 20, posledicah neizpolnjevanja obveznosti na podlagi člena 22 in člena 29(3), točka (e), obstoju razpisa ukrepa za vrnitev za osebo v Schengenskem informacijskem sistemu ter priznanju in izvršitvi odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, ki jo izda druga država članica v skladu s členom 7;

(c) svetovanju in programih na področju vračanja in reintegracije na podlagi člena 44;

(d) svojih procesnih pravicah v skladu s to uredbo in nacionalnim pravom, zlasti pravici do pravne pomoči in zastopanja na podlagi člena 25.

2. Informacije zagotovljene na podlagi odstavka 1 se brez nepotrebnega odlašanja podajo v jeziku, ki ga državljan tretje države razume ali za katerega se razumno domneva, da ga razume. Te informacije se lahko zagotovijo na standardnih informativnih listih v papirni ali elektronski obliki in se po potrebi dopolnijo ustno z uporabo storitev prevajanja ali tolmačenja. V primeru mladoletnikov brez spremstva se informacije zagotovijo na otroku prijazen in letom primeren način ter ob udeležbi zastopnika ali osebe, dodeljene za pomoč mladoletniku, iz člena 17(2).

3. Kadar pristojni organ izvrši odstranitev na podlagi odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev in določa več kot eno državo vrnitve, je državljan tretje države dovolj zgodaj pred odstranitvijo obveščen o državi vrnitve, v katero bo odstranjen.

Člen 25

Pravna pomoč in zastopanje

1. V primeru pritožbe pred sodiščem v skladu s členom 27 države članice na zahtevo državljana tretje države poskrbijo za to, da se mu zagotovita potrebna brezplačna pravna pomoč in zastopanje.

2. Pristojni organi zagotovijo, da se mladoletnikom brez spremstva zagotovita zastopanje in pomoč tako, da lahko izkoristijo svoje pravice in izpolnjujejo svoje obveznosti iz te uredbe.

3. Brezplačno pravno pomoč in zastopanje zagotavljajo pravni svetovalci ali druge ustrezno usposobljene osebe, ki so priznani ali pooblaščeni na podlagi nacionalnega prava, da pomagajo državljanu tretje države ali ga zastopajo, ali nevladne organizacije, ki so na podlagi nacionalnega prava pooblaščene, da državljanom tretjih držav zagotavljajo pravne storitve ali jih zastopajo.

4. Države članice lahko zagotovitev brezplačne pravne pomoči in zastopanja v pritožbenem postopku izključijo, kadar:

(a) se za državljana tretje države šteje, da ima dovolj sredstev, da lahko pravno pomoč in zastopanje pridobi na lastne stroške;

(b) se šteje, da pritožba nima dejanskih možnosti za uspeh ali da ima namen zlorabe;

(c) je pritožba ali preizkus na drugi ali višji stopnji, kot je določeno v nacionalnem pravu, vključno s ponovnimi zaslišanji ali preizkusi pritožbe;

(d) državljanu tretje države že pomaga ali ga zastopa pravni svetovalec.

5. Državljan tretje države, ki zaprosi za brezplačno pravno pomoč in zastopanje, mora razkriti svoj finančni položaj in nemudoma obvestiti pristojne organe o vseh znatnih spremembah svojega finančnega položaja, razen če nacionalno pravo določa brezplačno pravno pomoč in zastopanje ne glede na finančni položaj osebe.

6. Z izjemo kakršne koli pomoči, ki se zagotovi mladoletnikom brez spremstva, lahko države članice:

(a) določijo denarne ali časovne omejitve za zagotavljanje brezplačne pravne pomoči in zastopanja, če take omejitve niso samovoljne in ne omejujejo neupravičeno dostopa do brezplačne pravne pomoči in zastopanja;

(b) zahtevajo popolno ali delno povračilo vseh nastalih stroškov, kadar se je finančni položaj državljana tretje države med postopkom vračanja izboljšal ali kadar je bila odločitev o zagotovitvi brezplačne pravne pomoči in zastopanja sprejeta na podlagi napačnih informacij, ki jih je predložil državljan tretje države;

(c) določijo, da je obravnava državljanov tretjih držav, v zvezi s honorarji ter drugimi stroški in povračili, enaka, vendar ni ugodnejša od obravnave, ki je na splošno namenjena njihovim državljanom v zadevah, ki se nanašajo na pravno pomoč in zastopanje.

7. Države članice določijo posebna postopkovna pravila v zvezi z načinom vložitve in obdelave prošenj za brezplačno pravno pomoč in zastopanje glede pritožbe pred sodiščem v skladu s členom 27 ali uporabijo obstoječa pravila, ki se uporabljajo za podobne domače prošnje, pod pogojem, da ta pravila ne otežujejo čezmerno ali ne onemogočajo dostopa do brezplačne pravne pomoči in zastopanja.

8. Kadar odločitev, da se brezplačna pravna pomoč in zastopanje ne dodelita, sprejme organ, ki ni sodišče, in ta odločitev temelji na tem, da se za pritožbo šteje, da nima dejanskih možnosti za uspeh ali da ima namen zlorabe, ima državljan tretje države pravico do učinkovitega pravnega sredstva zoper to odločitev pred sodiščem.

9. Države članice lahko zagotovijo brezplačno pravno pomoč in zastopanje v upravnem postopku v skladu z nacionalnim pravom.

ODDELEK 2

PRAVNA SREDSTVA

Člen 26

Pravica do učinkovitega pravnega sredstva

1. Zadevnemu državljanu tretje države se zagotovi učinkovito pravno sredstvo za izpodbijanje odločb iz člena 5(1), člena 8 in člena 10(3) pred sodiščem, ki je pristojno na podlagi nacionalnega prava.

2. Učinkovito pravno sredstvo zagotavlja popolno presojo dejstev in pravnih vprašanj.

3. Kadar gradivo iz spisa, s katerim je bilo seznanjeno sodišče, pristojno za pravno sredstvo zoper odločbo o vrnitvi ali odločbo, ki odreja odstranitev, kot je bila dopolnjena ali pojasnjena v kontradiktornem postopku, kaže na to, da za zadevnega državljana tretje države obstaja tveganje vračanja, se preveri skladnost z zahtevami, ki izhajajo iz načela nevračanja.

4. Razveljavitev ali preklic nebistvenega elementa odločbe o vrnitvi ne povzroči razveljavitve ali preklica preostalega dela zadevne odločbe.

Člen 27

Pritožba pred pristojnim sodiščem

1. Za namen uporabe te uredbe države članice v nacionalnem pravu določijo rok za vložitev pritožbe zoper odločbe iz člena 5(1), člena 8 in člena 10(3) pri sodišču prve stopnje, ki ne sme biti daljši od 14 dni.

Z odstopanjem od prvega pododstavka lahko države članice, ki do 16. oktobra 2026 v svojem nacionalnem pravu določijo roke za vložitev pritožbe, ki so 30 dni ali več, ohranijo ali v nacionalnem pravu določijo rok za vložitev pritožbe, ki ni daljši od 30 dni.

2. Roki iz odstavka 1 začnejo teči od datuma, ko je državljanu tretje države vročena katera koli odločitev iz člena 5(1), člena 8 in člena 10(3), ali ko se šteje, da je bila taka odločitev vročena na podlagi nacionalnega prava.

3. Kadar odločba o vrnitvi temelji na istem aktu kot odločba o zavrnitvi ali prenehanju zakonitega prebivanja ali je izdana v istem aktu, so lahko roki za pritožbo zoper odločbo o vrnitvi tisti, ki so določeni v nacionalnem pravu za pritožbo zoper odločbo o prenehanju ali zavrnitvi zakonitega prebivanja.

4. Kadar se skupaj z odločbo o vrnitvi na podlagi člena 5(12) izda prepoved vstopa ali odločba, ki odreja odstranitev, je zoper njiju mogoča pritožba hkrati s pritožbo zoper odločbo o vrnitvi, in sicer pred istim sodiščem in v okviru istega postopka ter v enakih rokih. Kadar se prepoved vstopa ali odločba, ki odreja odstranitev izda ločeno od odločbe o vrnitvi ali pa gre za edino odločitev, ki se izpodbija, se je zoper njo mogoče pritožiti ločeno.

Člen 28

Odložilni učinek

1. Čeprav ta uredba ne določa samodejnega odložilnega učinka pritožbe, države članice ob popolnem spoštovanju člena 47 Listine zagotovijo, da lahko pristojno sodišče prve stopnje odstranitev odloži pred izvršitvijo odločb, izdanih na podlagi člena 5 in člena 10(3). Odstranitev se lahko na zahtevo zadevnega državljana tretje države odloži do roka za vložitev pritožbe na podlagi člena 27 ali, če je bila pritožba vložena, do roka za odločitev o taki pritožbi, razen če nacionalno pravo določa tudi, da se lahko izvršitev take odločbe odloži po uradni dolžnosti. Ta odstavek ne posega v določbe nacionalnega prava, ki določajo samodejni odložilni učinek pravnih sredstev, vloženih pri sodišču na prvi stopnji.

2. Pri oceni zahteve na podlagi odstavka 1 se sodišče lahko opre na gradivo iz spisa, s katerim je bilo seznanjeno, vključno z vsako oceno pomembnih okoliščin, opravljeno v prejšnjih fazah postopka vračanja ali, po potrebi, v azilnem postopku.

3. Kadar se zoper prvo ali poznejšo odločbo o pritožbi vloži nadaljnja pritožba, se odstranitev ne odloži, razen če nacionalno pravo določa odložilni učinek takih pravnih sredstev ali če državljan tretje države predlaga odložitev in se pristojno sodišče odloči, da jo odobri, pri čemer ustrezno upošteva posebne okoliščine posameznega primera.

POGLAVJE VI

PRIDRŽANJE

Člen 29

Razlogi za pridržanje

1. Države članice lahko državljana tretje države na podlagi te uredbe pridržijo na podlagi posamične ocene vsakega primera in le, če je pridržanje sorazmerno.

2. Države članice lahko državljana tretje države pridržijo le zaradi vrnitve, med drugim zaradi priprave vrnitve, ponovnega sprejema ali izvedbe odstranitve.

3. Državljan tretje države se lahko pridrži le na podlagi enega ali več naslednjih razlogov za pridržanje:

(a) nevarnost pobega, ugotovljena v skladu s členom 19;

(b) državljan tretje države se izogiba ali ovira ponovni sprejem, pripravo vrnitve ali odstranitev;

(c) državljan tretje države predstavlja varnostno tveganje v smislu člena 13;

(d) da se ugotovi ali preveri njegova identiteta ali državljanstvo;

(e) neizpolnjevanje obveznosti iz člena 18(3), točke (a) do (d), (f), (h), (k), (l) in (m), vključno z nesodelovanjem pri pridobitvi potnih listin;

(f) drugi potrebni in ustrezni upoštevni razlogi v zvezi z vračanjem, določeni v nacionalnem pravu, da se zagotovijo učinkoviti postopki vračanja.

4. Pridržanje odredijo upravni ali pravosodni organi. Pridržanje se odredi s pisno odločbo, v kateri so obrazloženi dejanski in pravni razlogi, na katerih odločba temelji, ter navedene informacije o pravnih sredstvih, ki so na voljo. Državljanu tretje države se odločba sporoči ustno ali pisno v jeziku, ki ga razume ali za katerega se razumno domneva, da ga razume, pri čemer se uporabijo tudi storitve tolmačenja ali prevajanja.

5. Države članice pri pridržanju državljana tretje države na podlagi odstavka 2 upoštevajo, ali je državljan tretje države ranljiva oseba.

Člen 30

Obdobje pridržanja

1. Pridržanje traja čim krajši čas ter dokler so izpolnjeni razlogi iz člena 29 in je to potrebno, da se zagotovi učinkovita in uspešna vrnitev državljana tretje države.

2. Če se izkaže, da razlogi iz člena 29 niso več izpolnjeni, se državljana tretje države izpusti iz pridržanja na podlagi te uredbe. Taka izpustitev ne izključuje uporabe ukrepov v skladu s členoma 20 in 23.

3. Pridržanje v državi članici ne presega 12 mesecev. Kadar je verjetno, da bo postopek vračanja trajal dlje zaradi nesodelovanja zadevnega državljana tretje države ali zamud pri pridobivanju potrebne dokumentacije od tretjih držav ali zaradi drugih izjemnih okoliščin, določenih v nacionalnem pravu, se lahko v državi članici uporabi pridržanje za daljše obdobje, ki pa ne sme biti daljše od 24 mesecev.

Kadar se je državljan tretje države preselil v drugo državo članico in njegovo ravnanje pomeni razlog za pridržanje iz člena 29(3), se uporabi novo obdobje pridržanja.

4. Po izteku najdaljšega obdobja pridržanja 24 mesecev na podlagi odstavka 3 se lahko pridržanje uporabi za dodatna obdobja, ki niso daljša od šest mesecev, kadar obstaja nevarnost pobega in kadar se upravičeno pričakuje odstranitev zaradi ene ali več naslednjih sprememb okoliščin:

(a) pojavile so se nove pomembne informacije o identiteti državljana tretje države;

(b) pridobljena je bila potna listina oziroma se lahko zaradi spremenjenih okoliščin upravičeno domneva, da bo pridobljena;

(c) sodelovanje z zadevno tretjo državo se je izboljšalo.

Pristojni organi pri pridržanju državljana tretje države v skladu s tem odstavkom tak primer obravnavajo prednostno, da bi zagotovili, da bo obdobje pridržanja trajalo čim krajši čas.

5. Iztek najdaljših obdobij pridržanja v skladu z odstavkoma 3 in 4 ne izključuje uporabe ukrepov v skladu s členoma 20 in 23.

6. Kadar državljan tretje države med pridržanjem sodeluje v zvezi s svojo vrnitvijo, se prostovoljna vrnitev zadevnega državljana tretje države, kadar je ustrezno, organizira brez nepotrebnega odlašanja. Pridržanje se lahko po potrebi nadaljuje do odhoda, da se zagotovi učinkovita vrnitev v skladu z odstavkoma 3 in 4.

Člen 31

Preizkus odredb o pridržanju

1. Države članice zagotovijo, da se pridržanje na zahtevo zadevnega državljana tretje države ali po uradni dolžnosti preizkusi vsaj vsakih šest mesecev.

2. Države članice zagotovijo, da se pridržanje mladoletnikov brez spremstva po uradni dolžnosti preizkusi vsaj vsake tri mesece ali na zahtevo zadevnega mladoletnika brez spremstva ali zastopnika, ali osebe, imenovane na podlagi člena 17(2).

3. Kadar pridržanje odredijo ali podaljšajo upravni organi, države članice:

(a) zagotovijo sodni preizkus zakonitosti pridržanja, o kateri se v roku, ki ga določa nacionalno pravo, odloči čim hitreje po začetku pridržanja; ali

(b) zadevnemu državljanu tretje države podelijo pravico, da začne postopek, s katerim se sodno preizkusi zakonitost pridržanja, o kateri se odloči v roku, določenem v nacionalnem pravu, in kar se da hitro po začetku zadevnega postopka. V takih primerih države članice nemudoma po pridržanju obvestijo zadevnega državljana tretje države o možnosti začetka takega postopka.

Kadar je državljan tretje države na podlagi člena 30(4) pridržan za obdobje, ki presega najdaljše obdobje pridržanja 24 mesecev, in to podaljšanje presega tri mesece, sodišče preizkusi pridržanje vsaj vsake tri mesece.

Člen 32

Pogoji pridržanja

1. Pridržanje se praviloma izvaja v specializiranih centrih, tudi tistih v namenskih krilih drugih ustanov. Kadar država članica ne more zagotoviti pridržanja v takih centrih in mora za to uporabiti nastanitev v zaporu, so državljani tretjih držav v pridržanju, kolikor je to mogoče, ločeni od navadnih zapornikov.

2. Pridržani državljani tretjih držav imajo dostop do prostora na prostem. Dostop do prostora na prostem se lahko za omejeno obdobje omeji, če je to potrebno in sorazmerno za zagotovitev nemotenega delovanja centra za pridržanje.

3. Državljanom tretjih držav v pridržanju se na zahtevo dovoli, da pravočasno vzpostavijo stik z zakonitimi zastopniki, družinskimi člani in pristojnimi konzularnimi organi.

4. Posebna pozornost se nameni posebnim potrebam pridržanih ranljivih oseb. Pridržanim državljanom tretjih držav se zagotovita nujna zdravstvena oskrba in osnovno zdravljenje.

5. Pravni zastopniki, družinski člani, pristojni konzularni organi ter ustrezne in pristojne nacionalne, mednarodne in nevladne organizacije ter organi imajo možnost obiskati kateri koli center za pridržanje in komunicirati z državljani tretjih držav ter jih obiskati pod pogoji, ki spoštujejo zasebnost. Za take obiske se lahko zahtevajo dovoljenje in drugi ustrezni pogoji, vključno s predhodno izdanim potrdilom, ki ga izda pristojni organ, o ustreznem varnostnem preverjanju v skladu z nacionalnim pravom. Države članice lahko na podlagi nacionalnega prava tak dostop omejijo, kadar je taka omejitev objektivno potrebna zaradi varnosti, javnega reda ali upravnega vodenja centra.

6. Pridržanim državljanom tretjih držav se v jeziku, ki ga razumejo ali za katerega se razumno domneva, da ga razumejo, zagotavljajo informacije, ki pojasnjujejo pravila v centru ter določajo njihove pravice in obveznosti. Take informacije vključujejo informacije o njihovi upravičenosti do stikov z osebami ali organi iz odstavkov 3 in 5, na podlagi nacionalnega prava.

7. Državljani tretjih držav, za katere je na podlagi člena 13 ugotovljeno, da pomenijo varnostno tveganje, se lahko v centrih za pridržanje nastanijo v prostorih s poostrenim varovanjem, kar vključuje strožje ukrepe za ločevanje ali povečan nadzor, in sicer za tako dolgo, kolikor je nujno potrebno za obvladovanje tveganja in ureditev njihove vrnitve.

Člen 33

Pogoji za pridržanje mladoletnikov brez spremstva in družin z mladoletniki

1. Mladoletniki brez spremstva in družine z mladoletniki se pridržijo le, ko so izrabljena vsa druga sredstva in za najkrajše ustrezno obdobje, pri tem pa se upošteva največja korist otroka.

2. Mladoletnikom brez spremstva in družinam z mladoletniki se v obdobju pridržanja zagotovi ločena namestitev, kjer je zagotovljena ustrezna zasebnost. Osebje mora biti ustrezno usposobljeno, centri pa prilagojeni potrebam, starosti in spolu mladoletnikov.

3. Pridržani mladoletniki imajo možnost se ukvarjati s prostočasnimi dejavnostmi, vključno z igrami in rekreacijskimi dejavnostmi, primernimi njihovi starosti, ter imajo dostop do izobraževanja ali izobraževalnih dejavnosti v obliki, ki je najustreznejša glede na trajanje njihovega pridržanja.

POGLAVJE VII

PONOVNI SPREJEM

Člen 34

Ponovni sprejem

1. Po potrebi pristojni organi po izdaji odločbe o vrnitvi s podporo Frontex, kadar je to ustrezno, začnejo postopek ponovnega sprejema, kar po potrebi vključuje potrditev državljanstva državljana tretje države, izdajo potne listine za državljana tretje države in organizacijo operacije vračanja.

Kadar je ustrezno, se evropska potna listina za vrnitev uporablja v skladu z veljavnim instrumentom o ponovnem sprejemu in Uredbo (EU) 2016/1953 Evropskega parlamenta in Sveta ([34]).

2. Ponovni sprejem v tretjih državah podpirajo namenski uradniki Unije za zvezo za vračanje, ki jih financira Unija. Taki uradniki za zvezo so del strukture delegacij Unije in se pri izvrševanju ustreznih prednostnih nalog politike Unije tesno usklajujejo s Komisijo.

Člen 35

Zunanja razsežnost in sodelovanje s tretjimi državami

Unija in države članice zagotovijo, da je zunanja razsežnost politike vračanja sestavni del celovitega pristopa k upravljanju migracij.

([34]) Uredba (EU) 2016/1953 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o uvedbi evropske potne listine za vrnitev nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav in razveljavitvi Priporočila Sveta z dne 30. novembra 1994 (UL L 311, 17.11.2016, str. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

Kadar se ugotovi nesodelovanje tretje države ali kadar ima ena ali več držav članic težave pri sodelovanju s tretjo državo na področju ponovnega sprejema, Unija in države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, pri čemer uporabijo tudi pogojenost v zvezi z vsemi zadevnimi politikami in orodji, kot je vizumska politika, ter trgovino in razvojem, kot je določeno v zakonodajnih aktih Unije, ki jih urejajo, in za države članice, ki jih ti akti zavezujejo, da bi podprle predvidljive in učinkovite postopke vračanja s tretjimi državami ter zagotovile učinkovito in trajno sodelovanje na področju ponovnega sprejema.

POGLAVJE VIII

IZMENJAVA IN PRENOS OSEBNIH PODATKOV

Člen 36

Izmenjava informacij med državami članicami

1. Države članice za izvajanje te uredbe uporabijo vse ustrezne načine za sodelovanje in izmenjavo informacij.

2. Izmenjava informacij se izvede na zahtevo države članice in lahko poteka le med pristojnimi organi držav članic.

3. Države članice si za namene izvajanja postopka vračanja ter zagotavljanja pomoči pri vračanju in reintegraciji na zahtevo medsebojno sporočajo razpoložljive informacije o državljanu tretje države, ki spada na področje uporabe te uredbe.

4. Kadar se informacije iz odstavka 3 tega člena lahko izmenjujejo prek informacijskih sistemov EU, kakor so opredeljeni v členu 4, točka 15, Uredbe (EU) 2019/818 Evropskega parlamenta in Sveta ([35]) ali prek dopolnilnih informacij v skladu z Uredbo (EU) 2018/1860, se take informacije praviloma izmenjujejo samo na ta način.

5. V zahtevi za informacije se navedejo razlogi, na katerih ta temelji.

6. Informacije iz odstavka 3 lahko vključujejo zlasti:

(a) informacije, potrebne za ugotovitev identitete državljana tretje države in po potrebi identitete njegovih družinskih članov, sorodnikov in morebitnih drugih družinskih razmerij;

(b) informacije v zvezi z biometričnimi podatki, pridobljenimi od državljana tretje države v skladu z Uredbo (EU) 2024/1358;

(c) informacije v zvezi z državljanstvom in vsemi potnimi listinami državljana tretje države;

(d) informacije v zvezi s kraji prebivanja državljana tretje države, prepotovanimi potmi, jeziki, ki jih govori, in kontaktnimi podatki, kot so elektronski poštni naslovi in telefonske številke;

(e) informacije o kakršnem koli statusu prebivanja ali dovoljenjih, ki dajejo pravico do prebivanja, vključno z dokumenti za prebivanje ali vizumi ter kakršnimi koli vlogami za te dokumente ali njihovimi podaljšanji, ki jih izda država članica ali tretja država;

([35]) Uredba (EU) 2019/818 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2019 o vzpostavitvi okvira za interoperabilnost informacijskih sistemov EU na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja, azila ter migracij in spremembi uredb (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 ter (EU) 2019/816 (UL L 135, 22.5.2019, str. 85, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

(f) informacije v zvezi z operacijo vračanja državljana tretje države;

(g) kadar je ustrezno, informacije v zvezi z reintegracijo državljana tretje države, vključno z informacijami o ranljivosti;

(h) razloge za vsako odločbo o vrnitvi, sprejeto v zvezi z državljanom tretje države;

(i) informacije o tem, ali državljan tretje države izpolnjuje obveznosti iz člena 18 ali ukrepe na podlagi člena 20;

(j) informacije o tem, ali je bil državljan tretje države pridržan oziroma ali so bile uporabljene alternative pridržanju;

(k) informacije v zvezi s kazensko evidenco ali v zvezi z grožnjo javnemu redu, javni varnosti ali nacionalni varnosti, ki bi jo predstavljal državljan tretje države;

(l) informacije o ranljivosti, zdravju in zdravstvenih potrebah državljana tretje države.

7. Država članica, na katero je zahteva naslovljena, mora odgovoriti čim prej, najpozneje pa v dveh tednih.

8. Če se država članica ne odzove na zahtevo, podano na podlagi tega člena, ali se nanjo odzove nepopolno ali z zamudo, to ne prepreči ali odloži izvršitve odločbe o vrnitvi ali odločbe, ki odreja odstranitev, ki jo je izdala druga država članica. Država članica prosilka lahko v skladu s pravom Unije in nacionalnim pravom ukrepa na podlagi informacij, ki so že na voljo njenim pristojnim organom.

9. Izmenjane informacije se lahko uporabijo samo za namene iz odstavka 3. V vsaki državi članici se lahko take informacije, odvisno od vrste in pooblastil organa prejemnika, sporočijo samo organom ali pravosodnim organom, pooblaščenim za postopek vračanja, ponovni sprejem ali zagotavljanje pomoči pri reintegraciji.

10. Države članice si na zahtevo medsebojno posredujejo izvirne potne listine državljana tretje države, kadar so te potne listine potrebne za zagotovitev vrnitve.

Člen 37

Prenos podatkov v zvezi z državljani tretjih držav tretjim državam za namene vrnitve, ponovnega sprejema in reintegracije

1. Brez poseganja v člen 38 in člen 39 lahko pristojni organ in po potrebi Frontex podatke iz člena 36(6), točke (a) do (h), obdelujeta in preneseta pristojnemu organu tretje države ali tretjim osebam, pristojnim za pomoč pri reintegraciji ali druge naloge, povezane z izvajanjem vračanja, kot so letalski prevozniki ali ponudniki zdravstvenih storitev, kadar je to potrebno za namene vrnitve, ponovnega sprejema ali reintegracije.

2. Države članice in Frontex, ki prenašajo osebne podatke na podlagi odstavka 1 tega člena, zagotovijo, da so taki prenosi skladni s poglavjem V Uredbe (EU) 2016/679 oziroma poglavjem V Uredbe (EU) 2018/1725.

3. Kadar se opravi prenos na podlagi odstavka 1 tega člena, se tak prenos dokumentira, dokumentacija pa se na zahtevo da na voljo pristojnemu nadzornemu organu, ustanovljenemu v skladu s členom 51(1) Uredbe (EU) 2016/679 in členom 52(1) Uredbe (EU) 2018/1725, vključno z datumom in uro prenosa ter informacijami o pristojnem organu tretje države prejemnice. Ta dokumentacija vsebuje le informacije, ki so nujno potrebne za dokazovanje skladnosti s pravno podlago za prenos, in državam članicam ne nalaga dodatnih obveznosti poročanja.

Člen 38

Prenos podatkov tretjim državam v zvezi s kazenskimi obsodbami državljanov tretjih držav za namene vrnitve, ponovnega sprejema in reintegracije

1. Podatke, ki se nanašajo na eno ali več kazenskih obsodb državljana tretje države, lahko pristojni organ in po potrebi Frontex v posameznih primerih obdelujeta in preneseta pristojnemu organu tretje države ali tretjim osebam, pristojnim za pomoč pri reintegraciji ali za druge naloge, povezane z izvajanjem vračanja, kadar so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) državljan tretje države, katerega osebni podatki se prenesejo, je bil v zadnjih 25 letih obsojen za teroristično kaznivo dejanje ali v zadnjih 15 letih za katero koli drugo kaznivo dejanje iz Priloge k Uredbi (EU) 2018/1240 Evropskega parlamenta in Sveta ([36]) ali je storil kaznivo dejanje, za katero je na podlagi nacionalnega prava zagrožena kazen odvzema prostosti najmanj dveh let, ali je storil več kaznivih dejanj, za vsako od katerih je na podlagi nacionalnega prava države članice, ki je izrekla obsodbo, zagrožena kazen odvzema prostosti najmanj enega leta;

(b) prenos podatkov je potreben za vrnitev, ponovni sprejem ali zagotavljanje prilagojene in nefinančne pomoči pri reintegraciji;

(c) pristojni organ je preveril in, kadar je ustrezno, se je Frontex prepričal, da pri prenosu podatkov ni tveganja kršitve načela nevračanja;

(d) pristojni organ je preveril in, kadar je ustrezno, se je Frontex prepričal, da pri prenosu podatkov ni tveganja kršitve člena 50 Listine.

2. Kadar države članice in Frontex prenašajo osebne podatke na podlagi odstavka 1 tega člena, zagotovijo, da so taki prenosi skladni s poglavjem V Uredbe (EU) 2016/679 oziroma poglavjem V Uredbe (EU) 2018/1725.

3. Kadar se opravi prenos na podlagi odstavka 1 tega člena, se tak prenos dokumentira, dokumentacija pa se na zahtevo da na voljo pristojnemu nadzornemu organu, ustanovljenemu v skladu s členom 51(1) Uredbe (EU) 2016/679 in členom 52(1) Uredbe (EU) 2018/1725, vključno z datumom in uro prenosa, informacijami o pristojnem organu tretje države prejemnice, utemeljitvijo izpolnjevanja pogojev iz odstavka 1 tega člena ter prenesenimi osebnimi podatki. Ta dokumentacija vsebuje le informacije, ki so nujno potrebne za dokazovanje skladnosti s pravno podlago za prenos, in državam članicam ne nalaga dodatnih obveznosti poročanja.

([36]) Uredba (EU) 2018/1240 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. septembra 2018 o vzpostavitvi Evropskega sistema za potovalne informacije in odobritve (ETIAS) ter spremembi uredb (EU) št. 1077/2011, (EU) št. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 in (EU) 2017/2226 (UL L 236, 19.9.2018, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

Člen 39

Prenos zdravstvenih podatkov državljanov tretjih držav v tretje države za namene izvajanja operacije vračanja in reintegracije

1. Podatke, ki zadevajo zdravstveno pomoč, ki jo je treba nuditi državljanom tretjih držav med operacijo vračanja, lahko pristojni organ in po potrebi Frontex v posameznih primerih obdelujeta in preneseta pristojnemu organu tretje države ali tretjim osebam, pristojnim za pomoč pri reintegraciji ali za druge naloge, povezane z izvajanjem vračanja, kot so ponudniki zdravstvenih storitev, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) prenos podatkov je potreben za namene izvajanja operacije vračanja;

(b) pristojni organ je preveril in, kadar je ustrezno, se je Frontex prepričal, da pri prenosu podatkov ni tveganja kršitve načela nevračanja.

2. Podatke, ki zadevajo zdravje in zdravstvene potrebe državljanov tretje države, lahko pristojni organ in po potrebi Frontex v posameznih primerih obdelujeta in posredujeta tretji osebi, pristojni za pomoč pri reintegraciji ali za druge naloge, povezane z izvajanjem vračanja, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) prenos podatkov je potreben za namene zagotavljanja pomoči pri reintegraciji iz člena 44, ki je prilagojena zdravstvenim potrebam državljana tretje države;

(b) državljan tretje države, čigar osebni podatki se prenašajo, je na tak prenos pristal.

3. Države članice in Frontex, ki prenašajo osebne podatke na podlagi odstavka 1 ali 2 tega člena, zagotovijo, da so taki prenosi skladni s poglavjem V Uredbe (EU) 2016/679 oziroma poglavjem V Uredbe (EU) 2018/1725.

4. Kadar se opravi prenos na podlagi odstavka 1 ali 2 tega člena, se tak prenos dokumentira, dokumentacija pa se na zahtevo da na voljo pristojnemu nadzornemu organu, ustanovljenemu v skladu s členom 51(1) Uredbe (EU) 2016/679 in členom 52(1) Uredbe (EU) 2018/1725, vključno z datumom in uro prenosa, informacijami o pristojnem organu tretje države prejemnice, utemeljitvijo izpolnjevanja pogojev iz odstavkov 1 ali 2 tega člena ter prenesenimi osebnimi podatki. Ta dokumentacija vsebuje le informacije, ki so nujno potrebne za dokazovanje skladnosti s pravno podlago za prenos, in državam članicam ne nalaga dodatnih obveznosti poročanja.

POGLAVJE IX

SKUPNI SISTEM ZA VRAČANJE

Člen 40

Sestavni deli skupnega sistema za vračanje

1. Skupni sistem za vračanje na podlagi te uredbe sestavljajo:

(a) skupni postopek za vračanje državljanov tretjih držav, ki nimajo pravice do prebivanja na ozemlju držav članic;

(b) sistem priznavanja in izvrševanja odločb o vrnitvi ter odločb, ki odrejajo odstranitev, med državami članicami;

(c) digitalni sistemi za upravljanje vračanja, ponovnega sprejema in reintegracije državljanov tretjih držav;

(d) sodelovanje med državami članicami;

(e) zadostna raven zmogljivosti za pridržanje, kot jo določijo države članice ob upoštevanju dejanskih potreb;

(f) finančna podpora Unije ter operativna podpora organov, uradov in agencij Unije v skladu z njihovimi pooblastili.

2. Razvoj digitalnih sistemov v največji možni meri temelji na obstoječih nacionalnih infrastrukturah in interoperabilnih sistemih Unije ter državam članicam ne nalaga dodatnega bremena poročanja ali postopkovnega bremena.

3. Unija in države članice opredelijo skupne prednostne naloge na področju vračanja in reintegracije ter zagotovijo potrebno nadaljnje ukrepanje ob upoštevanju evropske strategije za upravljanje azila in migracij, sprejete na podlagi člena 8 Uredbe (EU) 2024/1351, izvajanja postopka vračanja na meji na podlagi Uredbe (EU) 2024/1349, ocene stopnje sodelovanja tretjih držav z državami članicami na področju ponovnega sprejema v skladu s členom 25a Uredbe (ES) št. 810/2009 ter instrumentov Unije za ponovni sprejem in vseh drugih instrumentov Unije, pomembnih za sodelovanje na področju ponovnega sprejema.

4. Unija in države članice zagotovijo lojalno sodelovanje in tesno usklajevanje med pristojnimi organi ter med Unijo in državami članicami, pa tudi sinergijo med notranjimi in zunanjimi komponentami.

Člen 41

Pristojni organi

Vsaka država članica v skladu z nacionalnim pravom določi pristojne organe, odgovorne za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo na podlagi te uredbe.

Člen 42

Sodelovanje med državami članicami

1. Sodelovanje in pomoč med pristojnimi organi, določenimi v skladu s členom 41, praviloma potekata za:

(a) omogočanje tranzita prek njihovega ozemlja za pomoč pri izpolnjevanju obveznosti iz odločbe o vrnitvi druge države članice ali pri pridobivanju potnih listin;

(b) zagotavljanje logistične ali druge materialne pomoči ali pomoči v naravi v zvezi s tranzitom prek njihovega ozemlja na podlagi točke (a);

(c) omogočanje predaje iz člena 6(1), točka (b);

(d) podporo pri odhodu državljana tretje države v državo članico, v kateri ima pravico do prebivanja, v skladu s členom 6(3).

2. Sodelovanje in pomoč med pristojnimi organi, določenimi v skladu s členom 41, lahko med drugim potekata za:

(a) vodenje ali podpiranje političnega dialoga in izmenjav z organi tretjih držav z namenom omogočanja ponovnega sprejema;

(b) navezovanje stikov s pristojnimi organi tretjih držav zaradi preverjanja istovetnosti državljanov tretjih držav in pridobitve veljavnega potovalnega dokumenta;

(c) organizacijo praktičnih ureditev za izvršitev vrnitve v imenu države članice prosilke;

(d) zagotavljanje logistične ali druge materialne pomoči ali pomoči v naravi.

Člen 43

Podpora Frontex

1. Države članice lahko v skladu z Uredbo (EU) 2019/1896 zahtevajo, da njihovim pristojnim organom pomagajo strokovnjaki, ki jih napoti ali podpira Frontex, vključno z uradniki za zvezo za vračanje in drugimi uradniki za zvezo.

2. Države članice Frontex zagotovijo ustrezne informacije v zvezi z načrtovanimi potrebami po podpori Frontex, da bi se lahko opravilo potrebno načrtovanja te podpore v skladu z Uredbo (EU) 2019/1896.

Člen 44

Podpora za vrnitev in reintegracijo

1. Države članice zagotovijo razpoložljivost svetovanja pri vračanju in reintegraciji, da državljanom tretjih držav po potrebi čim prej v postopku vračanja zagotovijo informacije in smernice o možnostih vrnitve in reintegracije, vključno s programi iz odstavka 3. Svetovanje pri vračanju in reintegraciji se lahko kombinira z drugim svetovanjem v okviru drugih migracijskih postopkov v državi članici.

2. Države članice zagotovijo, da se informacije o vračanju in reintegraciji priskrbijo najpozneje ob izdaji odločbe o vrnitvi.

3. Države članice zagotovijo razpoložljivost programov za vračanje in reintegracijo, ki se podpirajo ali financirajo na ravni Unije ali nacionalni ravni. Taki programi vključujejo logistično, finančno ali drugo materialno pomoč ali pomoč v naravi oziroma spodbude, vključno s pomočjo pri reintegraciji v državo vrnitve, ki se zagotovi državljanu tretje države.

4. Pomoč pri vračanju in reintegraciji ni individualna pravica in ni predpogoj za postopek ponovnega sprejema.

5. Pomoč, zagotovljena v okviru programov za vračanje in reintegracijo, odraža raven sodelovanja in izpolnjevanja obveznosti državljana tretje države ter se lahko sčasoma zmanjša ali ukine. Pri določanju vrste in obsega pomoči pri vračanju in reintegraciji, kadar je ustrezno, se lahko upoštevajo naslednja merila:

(a) sodelovanje zadevnega državljana tretje države med postopkom vračanja in ponovnega sprejema, kot je določeno v členu 18;

(b) ali se državljan tretje države vrača prostovoljno ali je v postopku odstranitve;

(c) ali je državljan tretje države državljan tretje države s seznama iz Priloge II k Uredbi (EU) 2018/1806 Evropskega parlamenta in Sveta ([37]);

(d) ali je bil državljan tretje države obsojen za kaznivo dejanje;

(e) ali ima državljan tretje države posebne potrebe, ker je ranljiva oseba, mladoletnik, mladoletnik brez spremstva ali del družine;

(f) dodatna merila na podlagi nacionalnega prava.

6. Pomoč iz tega člena se ne dodeli državljanom tretjih držav, ki so že prejeli drugo ali isto podporo države članice ali Unije. Unija, države članice in Frontex poskrbijo za doslednost in usklajevanje pomoči pri reintegraciji.

POGLAVJE X

KONČNE DOLOČBE

Člen 45

Izredne razmere

1. Kadar nenavadno veliko število državljanov tretjih držav, ki jih je treba vrniti, predstavlja nepredvideno in veliko breme za zmogljivosti centrov za pridržanje v državi članici ali za njeno upravno ali sodno osebje, lahko ta država članica v času takih izrednih razmer dovoli obdobja, ki so daljša od obdobij iz člena 27(1), člena 31(3) in člena 36(7) in sprejme nujne ukrepe v zvezi s pogoji pridržanja, ki odstopajo od tistih iz člena 32(1) in člena 33(2). Države članice lahko začasno prilagodijo upravne postopke in zahteve glede notranjega poročanja, da bi pospešile operacije vračanja, če so take prilagoditve nujno potrebne za obvladovanje izrednih razmer.

2. Kadar se zadevna država članica zateče k takim izrednim ukrepom, o tem brez odlašanja obvesti Komisijo. Komisijo obvesti tudi takoj, ko ni več razlogov za uporabo teh izrednih ukrepov.

3. Nič v tem členu se ne sme razumeti kot dovoljenje državam članicam, da odstopajo od svoje splošne obveznosti za sprejetje vseh ustreznih, bodisi splošnih ali posebnih, ukrepov, da zagotovijo izpolnjevanje svojih obveznosti iz te uredbe.

Člen 46

Statistika

1. Komisija lahko za namene spremljanja sodelovanja s tretjimi državami pri ponovnem sprejemu vsako leto zahteva, da se Frontex v zvezi z zadevnimi tretjimi državami sporočijo naslednji podatki, razčlenjeni po posameznih tretjih državah:

(a) število zahtev za potrditev državljanstva ter število pozitivnih in negativnih odgovorov, prejetih v zvezi z zahtevami za potrditev državljanstva;

(b) število zahtev za izdajo potnih listin, in med temi število zahtev za izdajo potnih listin v primerih, ko je bilo državljanstvo potrjeno, število potnih listin, ki so jih izdali organi tretje države, in število negativnih odgovorov v zvezi z zahtevami za izdajo potnih listin.

([37]) Uredba (EU) 2018/1806 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o seznamu tretjih držav, katerih državljani morajo pri prehodu zunanjih meja imeti vizume, in držav, katerih državljani so izvzeti iz te obveznosti (UL L 303, 28.11.2018, str. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1806/oj).

2. Frontex Komisiji odobri dostop do podatkov iz odstavka 1. Podatki iz odstavka 1, točki (a) in (b), razčlenjeni po državah članicah, se lahko sporočijo tretjim državam za namene spremljanja izvajanja in izpolnjevanja obveznosti ponovnega sprejema, vključno v okviru instrumentov Unije za ponovni sprejem.

3. Države članice na zahtevo Komisije zagotovijo potrebne informacije za dokončanje ocene na podlagi člena 7(9), zlasti statistiko o številu državljanov tretjih držav, za katere je druga država članica izdala odločbe o vrnitvi, in številu državljanov tretjih držav, ki so bili odstranjeni ali vrnjeni na podlagi priznanih odločb o vrnitvi in po potrebi odločb, ki odrejajo odstranitev, ki jih je v določenem obdobju izdala druga država članica.

4. Komisija za namene tega člena po možnosti uporabi informacije, ki so na voljo na podlagi Uredbe (ES) št. 862/2007.

5. Kadar Komisija na podlagi člena 7(10) predloži zakonodajni predlog, po potrebi predlaga spremembe tega člena, pri čemer upošteva ustrezne zakonodajne spremembe na področju digitalizacije.

Člen 47

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011. Kadar odbor ne poda mnenja, Komisija osnutka izvedbenega akta ne sprejme in se uporabi člen 5(4), tretji pododstavek, Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 48

Poročanje

1. Komisija do 17. oktobra 2031 in nato vsakih pet let poroča Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi te uredbe v državah članicah in po potrebi predlaga spremembe.

2. Države članice Komisiji na njeno zahtevo pošljejo razpoložljive informacije, potrebne za pripravo poročila na podlagi odstavka 1, najpozneje devet mesecev pred iztekom roka. Komisija po možnosti uporabi informacije, ki so ji na voljo na podlagi Uredbe (ES) št. 862/2007.

Člen 49

Razveljavitev

1. Direktiva 2008/115/ES, Direktiva 2001/40/ES in Odločba 2004/191/ES se za države članice, za katere je ta uredba zavezujoča, razveljavijo z učinkom od 17. oktobra 2027.

2. Sklicevanje na razveljavljeni direktivi in odločbo se šteje kot sklicevanje na to uredbo in se bere v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge.

Člen 50

Začetek veljavnosti in uporaba

1. Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

2. Člen 1, člen 2(1), (2) in (3), člen 3, točka (3), člen 4, člen 5(13) in (15) ter členi 14, 15, 16, 34, 35, 41, 43, 47, 48 in 49 se uporabljajo od 16. oktobra 2026.

3. Preostale določbe te uredbe se uporabljajo od 17. oktobra 2027.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v državah članicah v skladu s pogodbama.

V Strasbourgu, 7. oktobra 2026

Za Evropski parlament	*Za Svet*
predsednica	*predsednik*
R. METSOLA	T. BYRNE

PRILOGA

Korelacijska tabela

Direktiva 2001/40/ES	Odločba 2004/191/ES	Direktiva 2008/115/ES	Ta uredba
		Člen 1	Člen 1
		Člen 2	Člen 2
		Člen 3, točka 1	Člen 3, točka 1
		Člen 3, točka 2	Člen 3, točka 2
		Člen 3, točka 3	Člen 3, točki 3 in 5
		Člen 3, točka 4	Člen 3, točka 4
		Člen 3, točka 5	Člen 3, točka 7
		Člen 3, točka 6	Člen 3, točka 10
		Člen 3, točka 7	Člen 19
		Člen 3, točka 8	Člen 3, točka 8
		Člen 3, točka 9	—
		Člen 4(1) do (3)	—
		Člen 4(4)	Člen 2(7)
		Člen 5	Člena 4 in 15
		Člen 6(1)	Člen 5(1), (9) in (10)
		Člen 6(2)	Člen 6(2) in (3)
		Člen 6(3)	Člen 6(1), točka (b)
		Člen 6(4)	—
		Člen 6(5)	—
		Člen 6(6)	Člen 5(12)
		Člen 7(1)	Člen 5(2) in (3)
		Člen 7(2)	Člen 5(4)
		Člen 7(3)	Člena 20 in 23
		Člen 7(4)	Člen 5(2), točka (b), in člen 5(5)
		Člen 8(1) do (5)	Člen 10
		Člen 8(6)	Člen 12

Direktiva 2001/40/ES	Odločba 2004/191/ES	Direktiva 2008/115/ES	Ta uredba
		Člen 9	Člen 11, od (1) do (5) in (7)
		Člen 10	Člen 17
		Člen 11	Člena 8 in 9
		Člen 12	Člen 5(7), (8) in (11) ter člen 8(3)
		Člen 13(1) in (2)	Členi 26, 27 in 28
		Člen 13(3) in (4)	Člen 25
		Člen 14(1)	Člen 11(6)
		Člen 14(2)	Člen 11(4)
		Člen 15(1)	Člen 29(1), (2) in (3), točki (a) in (b)
		Člen 15(2)	Člen 29(4), člen 30(2) in člen 31(3)
		Člen 15(3)	Člen 31(1) in (2)
		Člen 15(4)	Člen 30(2)
		Člen 15(5)	Člen 30(1) in (3), prvi stavek
		Člen 15(6)	Člen 30(3), prvi pododstavek, drugi stavek, in člen 30(3), drugi pododstavek
		Člen 16	Člen 32
		Člen 17	Člen 33
		Člen 18	Člen 45
Členi 1 do 6		—	Člen 7(1) do (8)
	Členi 1 do 3	—	—